

TERRA

KIKI

Anul II § Supliment

SPEEDMOND

MEMBRI FONDATORI:

- COMISIA CENTRALĂ DE SPEOLOGIE SPORTIVĂ
- SOCIETATEA ARDELEANĂ DE SPEOLOGIE
- SOCIETATEA ROMÂNĂ DE SPEOLOGIE ȘI CARSTOLOGIE
- SOCIETATEA SPEOLOGICĂ BĂNĂȚEANĂ
- GRUPUL DE EXPLORĂRI SUBACVATICE ȘI SPEOLOGICE

Patronaj științific: Academia Română prin Institutul de Speologie „Emil Racoviță”.

STRUCTURA FRS

Comisiile și președinții acestora:

- Comisia Audio-vizual – Dragoș Petrescu
- Comisia Cadastru – Cristian Goran
- Comisia Canioane – Gheorghe Frățilă
- Comisia Competiții și Expediții – Lucian Bușu
- Comisia Medicală – Cristian Ciubotărescu
- Comisia Protecție – Cristian Lascu
- Comisia Scufundări – Rajka Géza
- Comisia Statute și Regulamente – Mihai Botez
- Comisia Școală – Tiberiu Tulucan
- Comisia Științifică – Viorel Horoi
- Comisia Salva-Speo – Adrian Oprin

Departamente și coordonatori:

- Relații Internaționale – Răzvan Petrescu
- Educație Copii – Cornelia Györi
- Antrenor Federal – Andrei Posmoșanu
- Tehnică și Materiale – Daniel Cîrlugea

Adrese de contact:

- Viorel Traian LASCU – Președinte
Str. Progresului 34, bl. PC 28, ap. 4
3700 ORADEA, ROMÂNIA
Tel/fax: (4)-059-136.885
- Răzvan PETRESCU – Vicepreședinte
Str. Izv. Troțusului 2, bl. D8, ap. 28, sect. 4
75395 BUCUREȘTI, ROMÂNIA
Tel: (4)-01-621.11.39, 312.76.11
Fax: (4)-01-312.76.11
- Mihai BOTEZ – Secretar
Piața 14 Iulie 4
3400 CLUJ-NAPOCA, ROMÂNIA
Tel: (4)-064-18.76.57
Fax: (4)-064-19.46.04
- Andrei POSMOȘANU – Director Tehnic
Bd. Uverturii 87, bl. O14A, ap. 26, sect. 6
77545 BUCUREȘTI, ROMÂNIA
Tel: (4)-01-772.86.92

Sumar

Speologia românească: trecut, prezent și viitor	2
Scufundări în peșterile Bermudei	6
Stagiul național de inițiatori – Doubs '95.....	8
Prima competiție mondială de speologie	12
Gaura cu Vînt	16
Peștera-Aven din Dealul Pobraz	18
Peștera cu cristale din Dealul Mihai	19
Petit Tibi	23
Lăcșor '74	25
Aveneile din Piatra Rea.....	28
Iarna speologilor în Podișul Someșan	31
De ce o Federație Română de Speologie?	32

SPEOMOND

Supliment TERRA XXI

București: Bd. Uverturii 87, bl. O14A, sc. B, ap. 26, sect. 6, cod 77545

Tel: 01-772.86.92

Oradea: Str. Lugoșului 25, cod 3700

Tel: 059-123.040

Fax: 059-136.885

Revistă editată de

Federația Română de Speologie (FRS)

prin

Tineretul Ecologist din România (TER)

Tehnoredactare

Andrei POSMOȘANU

Tiparul executat la

INTERGRAPH

Bd. Păcii 69, sect. 6 București

Tel: 01-220.49.35

Speologia românească: trecut, prezent și viitor

Prof. dr. Marcian BLEAHU

Peșterile au constituit totdeauna un loc privilegiat, de atracție pentru oameni: la început adăpost pentru primitivii oameni ai paleoliticului, ce-și găseau aici refugiu împotriva urgiei climatului glaciatic, apoi loc de retragere din fața diferitelor năvăliri dinspre est, adăpost pentru vrăjitoare, vraci, bandiți sau pustnici și, mai de curând, loc de iscodire a adevărului științific în ce privește formarea și evoluția lor. Ele, prin întunericul și misterul ce le învăluie au atras însă și pe curioși, pe curajoși și pe cei dornici de o stranie frumusețe, adică pe sportivi și turiști. Peșterile au devenit, pe la sfârșitul secolului trecut „terenul de joc” al îndrăzneților ce curând s-a numit speologie (sau speleologi). La început asociațiile turistice și cele de alpinism și-au creat secții de speologie, apoi au apărut cele dedicate exclusiv speologiei. Cea dintâi a luat ființă în 1879 în Austria, apoi în 1883 și 1897 în Italia, iar în 1895 ia naștere Societatea franceză de speologie.

La noi lucrurile s-au mișcat mai încet. La început a apărut interesul științific: în 1767 sînt citate și descrise numeroase peșteri din Transilvania, în 1780 din Banat, în 1792

este ridicat topografic primul plan al unei peșteri din lume, peșteră aflată la noi, în Defileul Dunării, apoi în secolul XIX numărul descrierilor de peșteri crește, alături de cele din Transilvania, cît și a celor din Regat. Dar, dincolo de interesul științific, am putea spune geografic, de înregistrare și descriere a lor, începe și cel turistic. Peștera Ialomița se bucura încă din 1897 de o bogată bibliografie, iar în Transilvania se cunosc și unele amenajări, cum au fost cele făcute de G. Czárán în Munții Bihor. Des vizitate sînt peșterile Meziad, Măgura, Scărișoara, Vadul Crișului, Peștera Bolii. În 1901 se înregistrează și prima explorare a unui aven, cel din Vlădușca (Piatra Craiului).

Dacă pînă la primul război mondial cercetările speologice au avut pe teritoriul țării un caracter mai mult întâmplător și necoordonat, lucrurile se schimbă radical prin înființarea în 1920 a primului institut de speologie din lume, cel de la Cluj, datorită savantului Emil Gh. Racoviță, creator al unor ramuri importante ale speologiei, cea a studiului viețuitoarelor lumii subterane, biospeologia. Cu colaboratorii săi, eminenți biologi aduși din străinătate,

Era scărilor de lemn. Prima explorare a Avenului Gemănata (Munții Bihor)

Racoviță începe vizitarea sistematică a peșterilor țării. Chiar dacă nu în scopuri explorative, ci pentru a colecta material biospeologic. Listele de peșteri vizitate se constituie într-un prim catalog a cavităților existente în țară. După dispariția lui Racoviță, în 1950 o nouă generație de speologi de la Cluj începe adevărate explorări de peșteri dificile, ajutați și de echipe de aliniști, sub conducerea neobișnuitului și pasionatului Emilian Cristea. Pojarul Poliței, Cetățile Ponorului, Avenul din Seșuri, Coiba Mare, peșterile din Barsa, sînt numai cîteva din zecile de cavități, ce intră acum în știință. Începînd din 1952 se constituie și o echipă de speologi-biologi la București, ce duc, de asemenea, o activitate intensă de explorare a peșterilor, mai ales din exteriorul arcului carpatic. Un bilanț al peșterilor cunoscute în România realizat în 1964 înregistrează aproape 1000 cavități.

Această activitate explorativă, datorată mai ales oamenilor de știință, au fost însoțite, în afara lucrărilor de specialitate,

Prima expediție în Cetățile Ponorului: M. Bleahu, Emilian Cristea, Emanuel Valeriu, Aurică Irimia, A. Casaksany.

Primul bivuac subteran în România, Cetățile Ponorului, 1953.

și de articole de informare, de popularizare, conferințe, filme și de apariția unor cărți ca cele ale lui Tr. Orghidan, D. Coman și traducerile cărților lui M. Siffre și N. Casteret. Ele au avut darul să deschidă o fereastră spre o lume necunoscută, fascinantă, chiar dificilă, ce au atras rapid pe tineri și pe cei dornici de aventură. Așa își face apariția, începând din 1960, o nouă formă de activitate speologică, mișcarea speologilor sportivi, numiți pe nedrept „amatori”, deoarece curând și-au dovedit

competența în numeroase ramuri ale speologiei. Mulți din ei, provenind din asociații de alpinism, s-au constituit în asociații, cluburi sau grupări cu țel exclusiv speologic. Ele apar la București, Cluj, Oradea, Arad, Petrila, Reșița, Brașov, Timișoara, Tg. Mureș, Cîmpulung Muscel, etc. aducând cu ei nu numai materiale și tehnici noi de explorare, ci mai ales un entuziasm și un suflu extraordinar. Dacă putem numi generația lui Racoviță și a urmașilor săi, speologi-științific, ca fiind cea a scărilor de funie și a lămpii de carbid, această nouă generație, a speologilor sportivi, este cea a scărilor electron și a căștii cu lumină frontală. Explorarea a noi peșteri devine un curent, o pasiune ce cuprinde cercuri tot mai largi de tineri și apare chiar o conștiință a unei noi tagme sportive.

Dispersați și cunoscându-se prea puțin, CSER București ia inițiativa să adune pe reprezentanții acestor cercuri la București în mai 1973 la o primă consfătuire a speologilor amatori. Apoi în decembrie același an neobositul Emilian Cristea convoacă la cabana Padina pe câți mai mulți speologi pentru a discuta viitorul lor. Nu au fost prezenți decît 35 dar întrunirea, foarte caldă și prietenoasă, s-a desfășurat sub un nume inventat atunci, dar care avea să facă carieră, SpeoSport.

Tot sub presiunea lui Emilian Cristea, Federația Română de Turism și Alpinism

consimte apoi să finanțeze aceste întruniri anual, iar la cea de a treia, din 1975, se ia hotărîrea de a se constitui în cadrul aceleiași federații o Comisie Centrală de Speologie Sportivă (CCSS) care este recunoscută ca atare în 1977 ca disciplină sportivă independentă. Cu aceasta, speologia a intrat pe un făgaș oficial și pentru a se ști de unde se pleacă s-a alcătuit un al doilea catalog al peșterilor din țară, apărut în 1976, și care cuprinde aproape 2.000 cavități, deci dublul față de cel din 1964, merit al speologilor amatori.

Un al doilea moment crucial a fost în 1977 cînd la cel de al 5-lea SpeoSport se aprobă demararea concursului republican de speologie sportivă, cu un regulament foarte riguros, bazat pe performanțele asociațiilor de speologi, în domeniul explorativ, științific și de protecție a peșterilor. Primul an de concurs a adus un spor de 800 de peșteri nou descoperite, anul următor încă 1.200, apoi ritmul s-a menținut la nivelul de 1.000 peșteri pe an. În 1982, un nou catalog al peșterilor din România datorat lui C. Goran consemna astfel aproape 8.000, apoi ritmul a început, în mod inexorabil să scadă, dar în 1990 numărul era de peste 12.000.

Odată cu creșterea numerică a peșterilor, speologia românească a cunoscut și alte mutații importante. În primul rînd apariția unor noi tehnici de explorare: înlocuirea scărilor electron cu manevrele pe coardă cu blocatoarele, iluminatul electronic, utilizarea costumelor impermeabile și de

Prima explorare a Cetăților Ponorului (Munții Bihor) în 1953.

Era scărilor elektron. Peștera Cîmpească, 1975.

neopren, tehnica explorărilor subacvatice cu scafandri autonomi, cartarea cu instrumente automate etc. Acum se instituie sistemul de înregistrare și marcarea a peșterilor și înscrierea lor într-un cadastru, ținut pînă în 1990 de neobositul C. Goran.

În al doilea rînd, este remarcabilă creșterea nu numai numerică, dar mai ales valorică a cavităților descoperite, urmare evident a adoptării noilor tehnici dar și a pregătirii fizice și psihice a speologilor. Anii '70 și '80 marchează astfel o extraordinară creștere a cavităților mari. Dacă în 1950 cea mai lungă peșteră cunoscută depășea cu puțin 4.000 m, la începutul lui 1990 era de peste 40.000 m, iar numărul celor de peste 20 km de 4: Peștera Vîntului, Peștera Hodobana, Peștera Topolnița, Peștera Humpleu. Sînt apoi de menționat explorarea unor dificile rîuri subterane (Șura Mare, Buhui), a unor avene grele (Stanu Foncii, Hoanca Urzicarului, Dosu Lăcșorului), descoperirea celei mai lungi peșteri în sare din lume, a unor peșteri de valoare științifică excepțională (P. Cuciulat cu picturi paleolitice și P. de la Movile cu o biocenoză avînd un ecosistem susținut integral prin chemosinteză (bazat pe hidrogenul sulfurat). Tuturor acestora ar trebui să li se adauge nenumăratele peșteri ce au necesitat eforturi deosebite pentru explorare și cartare, unele intrate într-un fel de repertoriu internațional al parcurgerilor subterane dificile.

În perioada de activitate intensă a Comisiei Centrale de Speologie trebuie menționate și alte cîteva activități. Organizarea școli-

lor de speologie, diversificate în școli de tehnică explorativă, (inclusiv de formare a monitorilor de speologie), de cartare, de tehnică fotografică, de cercetare biospeologică și carstologică. Organizarea anuală a Speo-Sportului, care s-a dovedit a fi nu doar o tribună de dezbateri a problemelor comune, ci adevărate sesiuni de comunicări, rolul lor formativ în creșterea nivelului cultural și științific al tinerilor speologi fiind indiscutabil.

Într-un bilanț al perioadei anilor '60-'80 nu pot lipsi și alte activități remarcabile. Așa sînt anualele Festivaluri de Speologie organizate de neobositul cerc Niphargus la Rîmnicu Vîlcea și Călimănești, cu nuanță științifică și literară, iar pe planul celei mai înalte științe, simpozioanele TAC organizate de Institutul de Speologie și IPGG, care și-au cîștigat un renume mondial. Originale și tot mai gustate de public sunt concertele organizate de SpeoTimiș de mai bine de 10 ani în Peștera de la Românești. Să amintim și darea în exploatare a singurei peșteri turistice amenajate la un înalt nivel, Peștera Urșilor din Munții Bihor, care de la deschiderea ei în 1978 a cunoscut aproape un milion de vizitatori.

Pe plan internațional CCSS a devenit membru al Uniunii Internaționale de Speologie și a fost prezentă prin delegații la mai toate congresele internaționale începînd din 1973.

În sfîrșit, să amintim și publicațiile speologice, cele științifice ale Institutului de Speologie (Travaux, Miscelanea, TAC),

Peștera Urșilor. Foto Alexandru Szuhai.

cele de relatare a rezultatelor explorative (Buletinul FRTA, cel editat de Clubul „Emil Racoviță” București, Speotelex), cu apariții regulate, și numeroase altele, cu apariții mai mult sau mai puțin sporadice mai ales din provincie.

Dacă ar fi să etapizăm istoria speologiei românești putem vorbi de etapa „pre-istorică”, cea de tatonare și luare la cunoștință că există peșteri în țară; apoi epoca „clasică”, cea a lui Racoviță cuprinzînd perioada interbelică; cea „romantică”, a entuziaștilor oameni de știință de la Institutul de Speologie și asociațiilor lor, cuprinzînd perioada 1950-1970 și cea „tehnică”, a speologilor sportivi, cea care a marcat cele mai importante succese din toate punctele de vedere.

Cu acest bilanț am intrat în era nouă, cea de după 1990. Ca în întreaga activitate românească, și cea speologică a cunoscut la început un recul. Au apărut alte preocupări, alte orientări economice, fiecare și-a căutat un alt făgaș economic sau profesional. Dar a apărut și libertatea de a crea noi structuri. Strînsă pînă atunci în chingile oficiale ale unei unice federații guvernamentale, acum ia naștere pe linie științifică, Societatea Română de Speologie, ba chiar mai multe, una și în Transilvania, alta în Banat, și alta în Moldova, fără activități însă notabile. În schimb, apare Federația Română de Speologie, ca să spunem așa „privatizată”, cu scopul bine definit de a înregistra și încuraja întreaga activitate a speologilor

Concurs faleză. Șuncuius, Speo-Sport 1994

sportivi și amatori, preluând activitatea fostei Federații din cadrul CNEFS (dispărut și acesta și transformat în minister). În cadrul acestuia speologia este redusă la rang de secție a Federației de Alpinism și Escaladă (și rămîne să se ocupe cu latura pur sportivă, competițională, organizînd concursul național, sprijinindu-le eventual cu fonduri, ca și adunările Speo-Sport.

Federația de Speologie are în momentul de față sarcina de coordonare a activității speologilor sportivi, de inventariere a noilor descoperiri, organizare a școlii, tabere și alte activități și de reprezentare internațională (de ex. față de Uniunea Internațională de Speologie). În ce privește cercurile de speologie, unele au dispărut în 1990, cele mai multe s-au reactivat și duc mai departe o muncă susținută de cercetare a zonelor carstice și de explorare a peșterilor.

Dintre succesele explorative ale anilor '90 sînt de menționat: explorarea Avenului din Grind care are o denivelare de aproximativ 500 m (record național), a Peșterii din Valea Rea (Bihor), care are deocamdată o dezvoltare de 13,5 km și o denivelare de -264 m, conținînd speleoteme deosebit de interesante și spectaculoase, Peștera de la Zgurăști (Bihor) cu mare dezvoltare, deosebit de dificilul Aven din Vărășoaia. Ritmul de descoperiri s-a menținut la circa 200 peșteri anual, dar din păcate cadastrul peșterilor nu mai este ținut la zi așa că este greu de avut o evidență clară. În general, se poate spune că după ce peșterile ușoare s-au cam terminat, exploratorii atacă cavități tot mai dificile și mai greu de abordat.

Pe plan public, în ciuda mutațiilor diverse, adunările SpeoSport au continuat cu regularitate, ca și Festivalul de la Rîmnicu Vîlcea - Călimănești, fără a mai vorbi de sesiunile de înalt nivel științific TAC. De asemenea au fost înregistrate diverse adunări și manifestări organizate în

Frumuseți care nu mai sînt: „Buzduganul” din Pojarul Poliței, 1955.

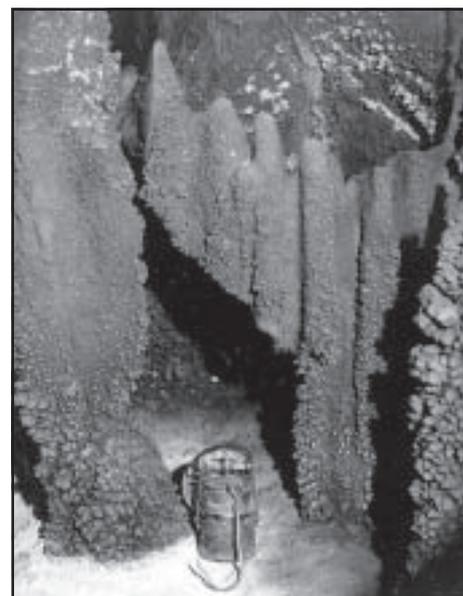
provincie. A continuat și publicarea Buletinului Informativ al federației, iar pentru difuzarea rezultatelor explorative Clubul Național pentru Turism (CNTT) a început editarea unei excelente publicații, „Cercetări speologice” ajunsă la al IV-lea volum. Există și alte publicații regionale prin care sînt diseminate informațiile de ultimă oră. Se constată astfel că după o oarecare stagnare a activității ea își reia cursul anterior așa că ne putem gîndi și la viitor.

În primul rînd activitatea explorativă. Se observă de pe acum tendința de diversificare a ariilor de investigare. Sînt în cercetare masive mai mici calcaroase, din M-ții Maramureșului, Podișul Someșan, M-ții Plopiș. Speranțele pentru mari cavități sînt însă puține așa că atenția se va concentra tot spre piesele importante dar încă incomplet explorate. Se va apela tot mai mult la escalade subterane pentru cercetarea părților superioare ale galeriilor sau în pereții avenelor. O altă tendință va fi explorarea subacvatică, deja începută în anii '80, dar fără ca marile resurgente să fi fost cucerite: Izbucl Galbenii, Tăuzul, Izverna. Mai importantă va fi explorarea sifoanelor cu care se termină nenumărate galerii cunoscute și care pot oferi surprize.

Al doilea obiectiv va trebui să fie cartarea și recartarea a nenumărate peșteri asupra cărora informațiile sînt insuficiente. Doar două exemple: P. Ciur-Ponor, la care nu sînt cartate toate lateralele și P. Hodobana a cărei cartare, de altfel extrem de dificilă, va trebui reluată avînd în vedere dubiile asupra preciziei hărții existente. Din păcate în ultimul timp se constată o delăsare în ce privește acțiunea de cartare, dar trebuie înțeles că valoarea unei descoperiri speologice constă în primul rînd în a avea la dispoziție o hartă cît mai precisă. În lipsa acestora nu se poate duce mai departe nici cadastrul, activitate ce trebuie reluată urgent.

A treia direcție de dezvoltare a speologiei trebuie să fie cercetarea științifică. Ea trebuie practică cît mai intens de speologii sportivi, măcar pentru colectarea materialelor, deoarece oamenii de știință nu mai pot ajunge în toate locurile, tot mai inaccesibile, cucerite de exploratori.

A patra direcție trebuie să fie protejarea peșterilor. Aceasta începînd cu autodisciplina fiecărui speolog, în sensul de păstrare a curățeniei fiecărui loc călcat, nedistrugerea concrețiunilor și a faunei, și

Frumuseți care nu mai sînt: „Fanionul” din Pojarul Poliței, 1954.

pînă la montarea de porți la peșterile ce conțin lucruri deosebit de frumoase sau interesante.

În sfîrșit, va veni vreme cînd se va constata că peșterile reprezintă un extraordinar potențial turistic ce trebuie valorificat. Speologii sportivi se vor putea implica în organizarea unor ture dificile pentru amatorii străini (deja Cetățile Ponorului și Șura Mare au o faimă internațională în acest sens) cît și la amenajarea turistică, preluînd activități dificile (așa cum s-a făcut la Peștera Urșilor).

În România avem peșteri numeroase, avem peșteri dificile, frumoase, interesante. Cred că potențialul speologic al țării nu a fost epuizat și că mai sînt de făcut descoperiri importante. În plus speologii români au acum posibilitatea să se afirme și peste hotare și să participe la acțiuni internaționale de mare clasă.

Ca unul care am participat activ la aproape jumătate de secol de speologie românească, privesc cu optimism viitorul acestei discipline, pe care toți o îndrăgim, și urez tinerilor să se implice cît mai mult, cu rezultate cît mai valoroase, în fascinantă activitate de cunoaștere a lumii subterane. ■

Scufundări în peșterile Bermudei

Cristian LASCU • GESS București

Insula Bermuda are numai 50 km pătrați, dar spre satisfacția speologilor teritoriul ei este 100 % calcaros, adăpostind 150 de peșteri. Peste un vechi aparat vulcanic erodat, vânturile au adus în urmă cu numai câteva sute de mii de ani un nisip alb, coraligen și l-au sedimentat în pachete cu stratificație încrucișată, specifică depunerilor eoliene. Mai apoi, într-o fază glaciară târzie, când nivelul oceanului a coborât cu 18-24 m, platforma recifală din jurul Bermudei a devenit uscat cu o întindere de câteva zeci de ori mai mare decât astăzi. Apele dulci acumulate în centrul insulei s-au drenat atunci către țărături printr-o rețea complicată de galerii, care ulterior s-au inundat.

Explorările au fost începute în deceniul trecut sub coordonarea lui Tom Iliffe. Biolog și scafandru speolog, el este un cercetător competent, organizat și meticulos. Printre calitățile sale se numără și aceea de a fi un bun prieten al României.

Recent Guvernul Bermudei a încurajat un program de cercetări asupra naturii țării vizând flora și fauna uscatului, viața marină, enigmele zonelor abisale, peșterile, urmînd să fie publicate monografiile ilustrate frumos, accesibile publicului. Recent înființatul Institut de Oceanografie și Muzeul-Aquarium coordonează lucrările.

Acestea au fost pe scurt împrejurările în care în luna mai am pornit spre Bermuda. Din avion am zărit de departe forma de potcoavă a insulei, năpădită de junglă, înconjurată de o puzderie de stînci, micro-insule și pete de culoare, de la albastrul închis al adîncului la verdele de smarald al lagunelor.

O bucată de calcar pierdută în imensitatea Oceanului Atlantic.

Pe aeroport m-a întâmpinat Andrew, speolog-scafandru bermudez. Plete, blugi cu găuri și iscălituri de admiratoare, o piatră magică legată cu sfoară de gît iar deasupra un zîmbet larg care a cimentat între noi imediat începutul unei bune colaborări și al unei prietenii. Mic dar vînjos, a înșfăcat într-o clipă cufărul meu cu echipament de scufundare și a umplut cu el tot spatele lîliputanului său Suzuki.

Foto Cristian Lascu

Pînă la sosirea lui Tom Iliffe am avut două zile răgaz să colind de unul singur prin insulă și să mă acomodez cu locurile. Am avut prima înfîlnire cu apele lagunelor pline de viață multicoloră, m-am lungit pe plajele albe, am furat banane dintr-o livadă pustie, am tras o raită de exocarst.

Ploile tropicale și sevele junglei au corodat calcarele cu o agresivitate pe care nu am zărit-o în blîndul nostru carst mioritic. Rocile descoperite sînt pline de ace și lamele de coroziune, lapiezurile au muchii tăioase, dolinele au pereți abrupti și nefinișati, trădînd originea lor de prăbușire (colaps). Coborînd versanții bolovănoși ai unei astfel de doline, ajungi întotdeauna la o sală de dimensiuni relativ mari și apoi intri într-o galerie de dimensiuni modeste și destul de neinteresantă. Cîteva astfel de galerii sînt totuși bogate în concrețiuni și au fost luate în stăpînire de investitori care le-au electrificat. Din fericire mai întotdeauna galeria se termină la un lac cu apă limpede și adîncime insondabilă cu privirea, care îți stîrnește fiori.

După venirea lui Tom am început pregătirile. Maestrul nu a fost cu totul mulțumit de starea echipamentului meu și mai ales de controlul flotabilității. Prin amabilitatea lui Andrew am fost înzestrat de îndată cu două butelii de 12 l la 240 atmosfere presiune de lucru, un detentor suplimentar cu furtun lung, un proiector de cuarț de 100 W, un computer pentru decompresie, vestă compensatoare de tip „aripi”, plasate sub

butelii. Pentru exersare am parcurs mai înfîi un sifon de 450 m lungime. Dar numai în a treia scufundare am reușit cu noul meu echipament să-mi controlez flotabilitatea atît de bine încît să stau suspendat, fără să fac nici o mișcare. Astfel, în cele 21 de zile care au urmat am făcut în deplină siguranță și confort 19 scufundări de peșteră.

Diferența dintre sifoanele noastre și cele din Bermuda este mare. Apa acolo este caldă, cel puțin de 20 grade. Cu un neopren subțire poți sta liniștit 2-3 ore sub apă. Vizibilitatea este bună, iar uneori excepțională. În sălile mari puteam vedea zeci de metri. S-a întîmplat să stîrnim sedimentul de cîteva ori pînă la reducerea puternică a vizibilității, dar apa se limpezea repede. În schimb, din cauza alternanței între straturi de apă cu salinități diferite aveam deseori percepții vizuale deformatate, mai ales la adîncime mică unde haloclinele era mai nete.

Cît privește condițiile de acces la peșteri trebuie să recunosc că nu am mai avut niciodată ocazia de a sări în sifon direct din... mașină. Cel mai mult am avut de străbătut prin junglă între parcare și peșteră „marșuri” de 10-15 minute! Singura dificultate era grija de a nu încălca fără permisiune proprietăți particulare, căci pentru asta poți fi muștrat sau împușcat, după toanele în care se află proprietarul. Într-o zi am luat-o pe o scurtătură, peste o frumoasă pajiște cu gazon englezesc. Ca din pămînt au apărut doi paznici bine

echipați dar amabili, care ne-au spus că încălcăm terenul de golf a lui Bill Clinton. Bermuda e o țară foarte curată și liniștită, care trăiește din turism, mai ales din turism cu milionari, care nu trebuie supărați.

În primele zile ne-am ocupat de peșterile grupate în jurul lagunei Harrington Sound. Aici se află cea mai lungă peșteră, Green Bay, de 2,5 kilometri, un labirint de galerii dezvoltate sub apă la 18 m adâncime, pe care am parcurs-o integral în trei scufundări diferite. Peștera străbate practic insula dintr-o parte într-alta într-un punct unde uscatul este foarte îngust.

De aceea efectul mareelor se simte cu putere, apele oceanului traversând peștera zilnic în ambele sensuri. Din acest motiv este plină de sediment marin. Peretii și formațiunile au o urcioasă culoare neagră-brună, din cauza unei pelicule organice oxidate. Stalactitele sînt încrustate cu o pudrerie de cochilii de moluște, dar am avut surpriza de a întîlni departe în galerie pești viu colorați și două imense languste. Tom mi-a arătat resturile unei carapace de testoasă, de 1 metru lungime, și oase dintr-un sărman delfin răătăcit cîndva pe aici.

La una din scufundări, marea ne-a surprins pe contrasens, într-un pasaj îngust și am fost nevoiți să lopătăm energic pentru a ieși la liman, în limitele treimii de aer planificate.

Într-o romantică dolină năpădită de liane și palmieri ne-am întîlnit cu peștera Deep Blue. La cîțiva metri sub oglinda lacului se află o intrare de 20 metri lățime, zăbreilită de zeci de stalactite mari. Razele soarelui bătînd printre formațiuni și nelipsiții pești multicolori mi-au lăsat o impresie de neuitat. Pătrunzînd în marea sală care urmează, puteam încă zări de la 100 de metri spectacolul luminos al intrării. Peștera înaintează peste un kilometru într-o direcție și alți 700 m în alta, dar sînt posibile viitoare joncțiuni cu cavități submerse apropiate. Peștera prezintă în cîteva locuri secțiuni mai complexe, indicînd ca și Green Bay cel puțin două faze în evoluție. Avansînd într-o galerie laterală plină de blocuri de prăbușire, am avut singurul meu incident mai serios: mi-am spart reflectorul de cuarț și am rămas practic fără lumină într-o zonă cu vizibilitatea redusă la zero. Încercînd să avansez pe pipăite, m-am încuiat cu capul în jos, aparent fără posibilități de manevră, printre niște bolovani. Dar, după cum vedeți, m-am descurcat eu într-un fel pînă la urmă.

Turiștii sînt ademeniți ca pentru 20 de dolari să viziteze cei 100 de metri de galerie bogat concreționată în peștera Crystal. Calea de vizitare merge peste cîteva pontoane ce plutesc deasupra unui lac de azur. La lumina reflectoarelor și în admirația turistelor ne lansăm de pe un ponton spre adîncul albastru, evoluînd printre mari domuri submerse. La 15 m adîncime plăcerea se termină: avem de înfruntat obișnuita zonă de colapsuri care ne obligă la o gimnastică complicată și tîrșuri. Ieșim apoi în spații generoase, excepțional împodobite. Facem multe fotografii, luăm probe de sediment și din stalactite rupte, în care vom găsi apoi o inedită succesiune de oscilații ale nivelului mării.

Dar în materie de speleoteme submerse cea mai extraordinară mi s-a părut a fi Wonderland, un fel de Cloșani sub apă. Pe lîngă o mare bogăție de stalactite și stalagmite, aflăm aici fistulare de un metru, coralite, helictite, draperii. Este o performanță să te apropii de ele fără să le atingi. Uneori mă sprijin de tavan cu un deget și apropii aparatul cu cealaltă mînă de formațiuni, fără a mă putea apropia ca să vizez. În peștera Tuckerstown întîlnim o Sahară submersă, cu dune de nisip alb-argintiu, pompate aici pe căi necunoscute încă, direct din ocean. Cîteva mari pîlnii în nisip ne sugerează ipoteza seducătoare că sub paleonivelul de la -18 m ar exista totuși și un nivel mai adînc, încă neexplorat, posibile peșteri la contactul dintre calcare și substratul bazaltic, către care se drează sedimentul.

Aici, dar și în alte locuri am reușit să fotografiem și să capturăm cîteva dintre viețuitoarele cavernicole care sînt foarte rare. Tom a descris 60 de specii troglobionte acvatice, care în mod curios, prezintă asemănări cu specii din Africa și Mediterană și mai puțin cu cele americane.

După trei săptămîni s-a adunat deja mult material interesant și avem încrederea că monografia peșterilor va fi bună. O mare surpriză ne-a făcut Costel Vînaș, care și-a lăsat pentru cîteva zile presantele lui treburi la New York pentru a ne întovărăși. Împreună am făcut cîteva scufundări „de duminică”, în recifii de corali și la epavele care sînt din abundență pe platforma recifală plină de capcane. Și nu mai mică a fost plăcerea de a-i revedea pe soții Cronk, membrii ai NSS, care au dat o fugă din Colorado special pentru a ne întîlni și ajuta.

Programul nostru zilnic începea la ora 7, cu un duș și o cafea. La 8 încărcarea în mașini a echipamentului, pe la 10 scufundarea în peșteră. Ieșirea pe la 12, hamalic, întoarcerea, spălarea cu apă dulce a echipamentului, obsesia reîncărcării buteliilor prin bunăvoință (aerul Bermudei se vinde scump). Pe la 5 o gustare și o Cola. O tură de 2-3 ore de peșteri uscate. Cina preparată acasă, în mica dar cocheta cabană a muzeului sau servită la un pub. Verificări, trieri, ungeri de oringuri, planul din ziua următoare, un somn adînc.

Prea puține evenimente au întrerupt acest program de o ascetică monotonie.

Doar ceasornicul meu biologic, reglat pentru o altă emisferă, mă trezea în fiecare noapte după ora 2. Ieșeam afară în liniștea nopții tropicale și făceam o scurtă baie. Apoi stînd pe mal cu o bere în față priveam cerul plin de stele și sclipirile oceanului. Numai în astfel de momente poți auzi strigătele mateloților englezi de pe corăbiile naufragiate, poți simți uriașii calmari răsucindu-se în peșterile lor abisale și spiritul malefic al Triunghiului alegîndu-și următoarea victimă. Gîndind că niciodată nu este prea tîrziu pentru a visa la locuri minunate și întîmplări neobișnuite. ■

Foto Cristian Lascu

Stagiul național de inițiatori – Doubs '95

Raport asupra participării românești la acest stagi, organizat de Școala Franceză de Speologie, în perioada 08-15 iulie 1995, în localitatea Montrond le Château (Doubs)

Dragoș PETRESCU • „Focul Viu” București

În perioada 08-15 iulie 1995 s-a desfășurat la Montrond le Château (Doubs), pe teritoriul Franței, un stagi național de inițiatori, organizat de Școala Franceză de Speologie (EFS – École Française de Spéléologie). În cadrul acordului de parteneriat stabilit între Federația Franceză de Speologie (FFS) și Federația Română de Speologie (FRS), au fost invitați să participe la acest stagi doi membri ai FRS. Federația Română a stabilit să trimită drept participanți pe Mihai Botez și Lucian Bușu. Participarea acestora a fost scutită de taxe, însă cheltuielile de transport au rămas să fie suportate personal. Aflați în această situație s-a decis să se recurgă la o „sponsorizare” internă parțială și astfel s-a ales varianta de drum – cu un autobuz al unei firme de transport româno-germane să se ajungă pînă în Germania, de unde cei doi să fie preluați de mine, Dragoș Petrescu, și transportați mai departe pînă la locul faptei, pe cheltuieli private. Vrînd ca această călătorie să nu rămînă fără un eventual rezultat, mi-am făcut bagajul incluzînd și echipamentul personal de speologie, intenționînd o rămînere la stagi. După cîteva sute bune de kilometri și o întîrziere datorată unei neînțelegeri între șoferii de autobuze ai firmei de transport, români pe drumuri și automobiliști foști vestgermani (5 ore neîntrerupte...) am ajuns la M. le Château pe data de 08 iulie la orele 23.30 (!) cînd am fost întîmpinați cu multă căldură de către organizatorii de peste ape (Tisa, Dunăre, Main, Dunăre, Rin și Doubs), care erau încă trezi. Și fiindcă nu și-au putut abține mirarea cum și de ce în loc de doi sînt trei români, a trebuit să mă apăr atacînd direct și sub centura cea mai lată – cea a lui Rémy Limagne, directorul EFS – arătînd interes pentru acest curs și solicitînd în același timp amabilitatea organizatorilor de a accepta și participarea mea. După numai cîteva minute de discuții în cadrul consiliului de monitori convocat cu acest prilej, Rémy s-a înapoiat cu un zîmbet larg cît o lună plină, și deși eram

convins (obișnuit din filmele cu comuniști) că asta vrea să însemne „S-a aranjat, nu se poate!”, m-am pomenit că sînt acceptat drept cursant suplimentar. Minunat! (NOTA BENE pentru FRS! Pentru a nu uita, am să amintesc încă de acum importanța stăpînirii limbilor străine, de preferință a celor unde se desfășoară activitățile. Este evidentă plăcerea de a conlucra, în cazurile în care se stabilește un adevărat raport între oameni ce pot comunica, în comparație cu situațiile ce nu permit dialoguri normale.)

Organizarea stagiului

Cantonarea participanților s-a făcut în spațiile oferite de refugiul speologic al localității. S-a dispus de două săli de dormit cu capacitate totală de 30 de locuri,

sală de mese cu cantină proprie, sală de ședințe, grup sanitar cu dușuri, magazie de echipament cu tot ce a fost nevoie, la dispoziția cursanților (corzi, carabinieri, truse de spituri, verigi rapide, hamuri, blocatoare, coborîtoare, lămpi, căști, scărițe, scripeți, carbid). Cantina a fost animată de două persoane simpatice, Benoît pastorul comunității, în persoana unui speolog amator înverșunat, cu calități de bucătar de castel, și micuța Christine, o susținătoare inimoasă a mișcării speologice locale și naționale. Mesele au fost cîte două calde pe zi (dimineața și seara), programul aglomerat din timpul zilei nelăsînd loc unui prînz amplu, acesta fiind înlocuit pe tot parcursul stagiului cu pachete de mîncare rece.

Activitățile desfășurate au fost de două tipuri distincte: aplicații practice în teren sau în peșteri, și teme teoretice dezbătute în cadrul unor mese rotunde, în spațiul oferit de sala de ședințe.

Programul de lucru a semănat de la zi la zi și s-a desfășurat fără abatere de la regulă:

- deșteptarea – în jurul orei 07.30;
- mic dejun – în jurul orei 08.30;
- teren (peșteră sau faleză) – de la ora 09.00 pînă după-amiază, spre orele 16.00-18.00;
- predarea echipamentului și pregătirea celui pentru a doua zi;
- masa de seară – în jurul orei 19.00;
- dezbateri teoretice susținute de cursanți sau monitori – în jurul orei 20.00 pînă spre 01.00;
- stingerea – la libera alegere (cu urmările de rigoare în ziua ce urma).

Cadrele care s-au ocupat de monitorizarea cursanților au fost oameni deosebit de bine pregătiți atît tehnic, moral și intelectual, cît și pedagogic. Fără a da vreo importanță deosebită vîrstei sau originii lor (țăran, orășean, moldovean, oltean) au impresionat prin comportament și au impus o înaltă ținută morală, fără a împiedica prin aceasta apariția momentelor de deconectare duse pînă la rîs în hohote dezlănțuite. Pe numele lor franțuzești, ei au fost:

- Jaillet Stéphane – 10 ani de speologie în rețele dificile, geolog.
- Langlois Denis – membru al echipei Salvaspeo din Petit-Ile, informatician.
- Limagne Rémy – președintele EFS și un geolog cu experiență și calități excepționale.
- Menoux Ludovic – speolog cu vechime ce i-a permis acumulări cantitative și calitative pe teme tehnice, profesor. Acești principali monitori au fost ajutați pe atelierele pe care s-au desfășurat activitățile de alte trei personaje din sufletul FFS:
- Maingault Corrine – fermecătoare speo-apariție și dispariție.
- Mangel Laurent – om de bază la capitolul noduri și testări tehnice, una din cele cîteva

mâini drepte ale binecunoscutului reprezentant CREI (Commission des Relations et Expéditions Internationales) în România, Marcel Meyssonier.

- Mabel – susținătoarea tuturor problemelor de secretariat loco ale lui Denis.

Deoarece încă din momentul apariției noastre în fața organizatorilor ni s-a pus în vedere că nu vom fi repartizați toți în aceeași grupă, noi românii, a trebuit să ne supunem regulilor interioare ale EFS și astfel ne-am trezit fiecare în câte o grupă din totalul de 4x4, care au căpătat astfel o compoziție heterogenă din punct de vedere sexual și național. (De aici puteți trage concluzia că participanții au fost în număr de 16 în total și printre ei s-au aflat și reprezentanteeee... și reprezentante.) Din acest simplu motiv voi relata numai ce mi s-a întâmplat mie personal. Dacă însă ceilalți doi au lipsuri și n-au de unde (eh!, acu' asta e!), mă ofer să-i ajut.

Prima zi – 09.07.1995

Zi tehnică la faleză

Cadre: Denis, Stéphan, Laurent

Faleza: *Dolina Mare* din cadrul potecii speologice (poteca pedagogică pentru mic și mare)

Conținutul turei:

- după verificarea echipamentului personal s-a trecut la echiparea unei verticale de către fiecare cursant în parte cu utilizare de amaraje naturale, spituri, pitoane de fisură, nuci;
- critica individuală a verticalelor făcută de monitori;
- sufertaș;
- scurte impresii geologice pe baza situației oferite de dolină;
- treceri de noduri la urcare și coborîre;
- testarea cunoștințelor la capitolul „noduri”;
- decroșări și autodecroșări din situații dificile;
- testarea tehnicilor de scripeți (palane...);
- dez echiparea verticalelor în altă ordine decât cea inițială.

Teoria de seară:

- bilanțul tehnic al zilei, referitor la toate cele 4 grupe, făcut de către toți monitorii;

- pregătirea stagiului „descoperire” (prepararea teoretică și pedagogică a cursanților în vederea vizitei unor copii ce „se vor lăsa introduși în practicile tehnice ale peșterilor verticale” de către cursanții stagiului, ce vor să dobândească titlul de „inițiatori”).

A doua zi 10.07.1995

Zi de explorare

Cadre: Rémy

Peștera: *Gouffre Gros Gadeau*; timp de explorare propus și atins, 6 ore; cota -112m (echipări în P16, P10, S5, P8, P15, S5, P11, P12).

Conținutul turei:

- cavitatea necesită echipare la viitură, fiind o urgență cu un mare bazin de acumulare;
- echiparea s-a făcut de către toți membrii echipei, într-o ordine stabilită la fața locului, după o scurtă discuție tactică la gura avenului, pe baza fișei tehnice și a profilului;
- în timpul explorării s-au făcut remarci cu privire la detaliile geologice întâlnite, aspecte tehnice ale echipării și sugestii date de monitor, s-a exersat tehnica de decroșare în condiții de peșteră, s-a luat „prânzul” în urllet de cascade;
- dez echiparea a fost făcută de doi dintre membrii echipei, „stabiliți” prin benevolat.

Teoria de seară:

- avantajele echipării în doi;
- probleme ridicate de șocurile primite în coborîtor (în cazurile de coborîre simultană pe tronsoane succesive ale corzii, în același puț; dublarea spiturilor de fracționare care se află în apropierea fundurilor puțurilor de mari dimensiuni; șocuri pricinuite de căderi ale coborîtorilor simultani prin ieșire de spit inferior, primite în coborîtoare blocate cu cheie – cazuri mortale ☹);
- probleme teoretice de salvaspeo;
- dietetica în peșteră și alimentația în ture

de lungă durată în condiții dificile;

- psihologia în subteran.

A treia zi – 11.07.1995

Zi de explorare lungă

Cadre: Stéphan

Peștera: Ieșirea din ziua respectivă a fost planificată la o peșteră cu activ (*Baume des Crêtes*), dar din cauza condițiilor meteo instabile tura a fost mutată la *Gouffre de Vauvougier*. Timpul de explorare propus, de minim 8 ore, a atins totuși 9 ore. Cota atinsă: fund = -160 m. (Echipări în P38, P20, P18, S5, S8, S8, P47.)

Conținutul turei:

- pe parcursul explorării am admirat caracterul complex al avenului, alternare de verticale largi cu tîrîșuri strîmte, finalizat cu un puț de 47 m echipat la limită cu ultima buclă și carabinieră de deviație avute la dispoziție, urcînd la ieșire ca niște melci, admirînd frumoasele septe arhi-ascuțite, ce amenințau coarda de la distanțe sub 10 cm.

Teoria de seară:

- carstologie și geologie, referatele fiind semnate în paralel de cursanți și monitori, cei din urmă aducînd completări pertinente;
- proiecție de diapozitive pe teme de sedimentar în peșteră, finalizat la cererea speși și nemaispectatorilor pe la orele 1.45 am din ziua ce urma.

A patra zi – 12.07.1995

Zi de încadrare a unui grup în formare

(Amintisem mai devreme că așteptam vizita unui grup de copii începători în ale speologiei, pe care trebuia să „ne testăm” calitățile de inițiatori, sub supravegherea

monitorilor. Această zi va fi dedicată acestui tip de activitate.)

Cadre: Denis

Peștera: *Gouffre de la Belle Louise*. Timp propus: cît mai repede. Am reușit să ne înscriem în barem cu 7 ore... Adîncimea atinsă – cota cea mai de jos – 116 m. (Echipări în P48, S8, S5, P20, S6.)

Stagiari în formare: Un grup de patru copii între 10 și 14 ani.

Conținutul turei:

- echiparea puțului de intrare, P48, în dublu, pentru a asigura supravegherea copiilor pe verticală, în special la manevrele de trecere a fracționării de la -30 m;
 - inițiatorii s-au împărțit în două grupe: 2 în față pentru a echipa porțiunile de peșteră ce aveau să urmeze și ceilalți 2 care au rămas să însoțească grupul de începători pe tronsoanele deja echipate. Monitorul ce ne-a însoțit a funcționat pe post de observator critic;

- prânzul a fost luat într-o sală mai mare, unde cei mici și-au putut reînprospăta forțele, primind suplimente de dulciuri de la inițiatori;

- s-a mers pînă la capătul peșterii, făcîndu-se un scurt popas la „Galeria păpușilor de argilă”. Cu această ocazie, colecția și-a mărit numărul exponatelor, primind un exemplar de „Foc Viu”, meșterit ad-hoc de autorul acestei embleme; ☺

- ieșirea și dezechiparea s-au făcut conform planului și fără incidente.

Teoria de seară:

- critica din timpul zilei, reactualizată: greșeli în metodică pedagogică a inițiatorilor (trebuie să lipsească timpii morți în cursul vizitei, pentru a evita dezamăgirea clientelei; a nu se exagera cu măsurile de siguranță. Ușor de spus, dar greu de acceptat, cînd știi că ai pe mîna atîtea suflete pe care nu le poți implica în riscuri nefondate. ☹);

- subiect dezbătut de către stagiari, din domeniul hidrologiei.

A cincea zi – 13.07.1995

Amorsați în urma unor mici observații „șoptite” de mine pe lîngă urechile monitorilor, aceștia s-au reunit și pe baza preferinței exprimate, am fost mutat din grupa mea – care avea zi de topografie – într-o grupă care avea de făcut explorarea lungă în peștera pe care-am ratat-o din cauza vremii nefavorabile, din întîmplare fiind grupa în care se afla Mihai Botez. De aceea:

Zi de explorare lungă

Cadre: Denis

Peștera: *La Baume des Crêtes*. Peștera face parte dintr-un sistem acvifer subteran de 32 km, pe nume *Réseau du Verneau* (din amonte spre aval însumînd cavitățile Jérusalem, Baume des Crêtes, Biefs Boussets și Vieille Folle). Tronsonul vizitat avea de pus probleme de verticală (puțuri de coborît, cascade de urcat) și întîlnirea cu apa rece și nepotabilă. Obiectivul vizitat:

Sala Sinai în colectorul Verneau. Timp de explorare: 9 ore. Cota atinsă: -80 m la interceptarea colectorului.

Conținutul turei:

- topografie, orientare, cartografie, protecția mediului subteran – toate fiind subiecte susținute de stagiari, cu completări scurte din partea monitorilor.

A șasea zi – 14.07.1995

Pedagogie și salvaspeo

Cadre: Ludo(vic)

Locul de desfășurare: *Faleza din Dolina Mare*. Timpul afectat: 9 ore.

Conținutul turei:

- fiecare inițiator a echipat o verticală destinată coborîrii unui (unor) novic(i) în peșteră. S-a pus la dispoziție o scăriță electron de 10 m, coardă și carabinier, avînd voie să se utilizeze spiturile deja fixate în pereți, „înfrumusețîndu-le” cu plăcuțele necesare. Fiecare a făcut cum a crezut de cuviință și a avut de pătimit direct proporțional cu gradul de complicație ce și l-a ales, **deoarece:**

- novicul nostru a fost interpretat de către Ludo, intrat impecabil în pielea unui imbecil notoriu, dînd naștere la cele mai complexe situații posibile și greu de crezut, prin care au fost testate nu numai calitățile tehnico-pedagogice ale inițiatorilor, dar și tăria nervilor acestora.

Concluzii parțiale:

- • a nu se folosi niciodată scărița electron pentru coborîrea începătorilor, chiar cînd aceștia sînt asigurați de sus;
- • a nu se încerca să se stea tot timpul cu ochii pe pacient (ca pe butelie);
- • a nu se încerca asigurarea pe scărița electron cu ajutorul coborîtorului, mai ales dacă acesta este de tip STOP-Petzl;
- • de preferat tehnica „salam”.

- au urmat aplicații de tehnici speciale de intervenție în situații speciale:
 - balansierul spaniol (sau cum se poate recuopera un coechipier ce s-a blocat din diverse motive la numai cîțiva metri sub punctul de amaraj, într-un puț nefracționat);
 - trecerea de fracționări în cazul decroșărilor;

- instalarea unui punct cald pentru răniți (confecționarea unui cort cu ajutorul foliilor de supraviețuire);
 - coborîrea pe coardă tensionată;
 - utilizarea nodului „Rémy” (semicabestan blocabil într-un singur sens prin intermediul unei carabinier suplimentare).

Teoria de seară:

- referate pe teme de meteorologie, bio-speologie;
 - scurte prezentări de zone inedite: Brazilia și România;
 - pregătirea pentru ziua rezervată surprizelor. În funcție de activitatea depusă și de felul în care s-a remarcat fiecare, corpul de monitori și-a permis repartizarea cursanților în alte noi grupe, cu scopuri noi de data aceasta: 2 grupe cu personale care au demonstrat lipsuri în anumite capitole ale pregătirii lor și o grupă cu „cei mai buni dintre cei buni” pentru o tură ceva mai tare decît pînă atunci. Și pentru aceștia din urmă s-a ales o peșteră cu apă rece ce pune probleme diverse (tavane semiscufundate, cascade, bazine pasabile doar prin înot – neopren indispensabil car’va să zică!). De menționat aici, dar nu aplic majusculele, că românașii noștri au fost numiți să participe și ei la această tură, chiar dacă ceva mai tîrziu unii dintre ei au renunțat la serviciile respective. Deci:

A șaptea zi – 15.07.1995

Zi de explorare acvatică

Cadre: Denis și Stéphane

Peștera: *Chauveroché*. Timp de explorare: 6 ore. Exurgență.

Conținutul turei:

- intrarea echipei într-o zonă subfosilă, inundabilă la viituri, din care cauză prezența de semisifoane scurte și multă-multă argilă era explicabilă;
 - luarea prînzului înainte de îmbrăcarea neoprenelor și udarea în afluentul ce conduce la activul propriu-zis;
 - luarea de contact cu apa rece care „taie” (s-au pe limba gazdelor „ça caille”) în bazinele de peste 2 m adîncime care invită la înot;

- interceptarea cursului principal și înaintarea în amonte pe cascade și tobogane. Frumuseți acvatice reci. Intrarea este stopată de un sifon ce închide în fund de sac galeria devenită strîmtă („strîmptă”), meandrată și cu septe tăioase;
- pierderea rapidă în calorii suferită de toți membrii echipajului obliga la retragere, aceasta fiind ușor întârziată de dezechipările de pe cascade și de înțotul înfrigorat pentru unii prin bazinele cu apă rece. Neoprenele sînt păstrate pînă la ieșirea din peșteră și tot echipamentul este clătit în pîrîul exurgentei.

Teoria de seară:

- fiind ultima seară a stagiului, s-a ajuns, în urma unor scurte aprecieri ale activității din timpul zilelor petrecute la Montrond le Château – făcute de Rémy, la momentul solemn al decernării legitimațiilor de inițiatori FFS tuturor cursanților, moment care a fost secondat de o viitură alcoolică

localizată în spațiul imediat învecinat, pe mușchii personali ai fiecăruia. S-au schimbat ecusoane, tricouri, carabiniere, adrese și vorbe „brietenești”.

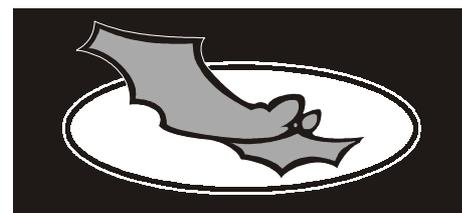
PS: Rezumatele prezentate pe parcursul teoriilor de seară:

- Prezentarea geologică a masivului Jura – Stéphane Jaillet (monitor)
- Punctări tehnice – Denis Langlois (monitor)
- Orientare – Claude Fournier (inițiator)
- Cartografie – Damien Decreuse (inițiator)
- Topografie – Thierry Gille (inițiator)
- Carstologie – (inițiator)
- Hidrologie – Cathrine Dallidet (inițiator)
- Meteorologie – Gabriel Hez (inițiator)
- Protecția mediului subteran – Etienne Reynaud (inițiator)
- Biospeologie – Guillaume Lebeuze (inițiator)
- Speologia în România post... – Mihai Botez și Dragoș Petrescu (inițiatori)
- Teritorii virgine pentru speologia braziliană. Aplicații – Gabriel Hez (inițiator)
- Salvaspeo în Franța – Denis Langlois (monitor)
- Dietetica în speologie – Benoît Mouy (inițiator)
- Psihologie aplicată în peșteră – Emmanuel Pluchart (inițiator)

Închei aici prin a-mi exprima mulțumirea și apreciind totodată încrederea ce-au avut-o în mine cei ce m-au solicitat pentru transport și pentru scrierea raportului de față.

Cu stimă și considerație, al dumneavoastră

Dragoș Petrescu

CONCLUZII FINALE

☑ Stagiul s-a desfășurat în condiții deosebite, datorate unei organizări impecabile. Și pentru acest lucru trebuie aduse mulțumiri EFS-ului, care a înlesnit, de asemenea, și participarea părții române. Trebuie amintite tot aici înlesnirile de care s-a putut profita: decontarea combustibilului folosit de către stagiarii ce și-au folosit mașinile personale pentru deplasările la peșteri, mîncarea deosebit de bine pregătită și cu gust aleasă, zona bine căutată pentru a oferi unei astfel de ocazii necesarul scontat.

☑ A fost o experiență utilă și necesară, în urma căreia s-au creat relații și eventual prietenii viitoare. Este de recomandat tuturor celor ce-și pot oferi această șansă, în special celor ce ani de zile s-au înțelenit în atmosfera comunistă. Acumulările de cunoștințe noi și epurarea zațului teoriilor învechite, atît pe teme de tehnică cît și la nivelul culturii generale s-au condensat incredibil într-o săptămînă încălzită de atmosfera natural prietenească și deschisă.

☑ Este un prim pas făcut pe drumul spre trepte superioare de pregătire, ce culminează cu titlul de Instructor Federal de Speologie. Celor cu astfel de ambiții le recomand înscrierea pe lista FRS.

Prima competiție mondială de speologie

Speologi români la primul campionat internațional de Tehnica Speologiei Alpine
LIUPANSHUI, CHINA, 01-15 aprilie 1996

Răzvan PETRESCU • „Focul Viu” București

Delegația română la Prima Competiție Mondială de Speologie a fost formată din 6 persoane, 4 membri ai Federației Române de Speologie (FRS) și 2 delegați din partea Televiziunii Române – Departamentul Emisiunilor Informativ (DEI).

Răzvan PETRESCU

Practică speologia din anul 1983 în cadrul *Asociației Speologice „Focul Viu”* din București. A participat în această perioadă la descoperirea, explorarea și cartarea unora dintre cele mai dificile peșteri și avene din țară. A fost de trei ori campion național. Participant la Prima Expediție Speologică Românească în străinătate, ce a avut loc în Franța, în zona Masivului Central și în Pirinei.

În prezent este manager la AS Focul Viu și vicepreședinte al FRS. În cadrul FRS este și președintele Comisiei de Relații și Expediții Internaționale.

Lucian BUȘU

Practică speologia din 1983, în cadrul *Clubului de Speologie „Silex”* din Brașov. A câștigat o dată titlul de campion național și a fost de 3 ori ocupant al locului II. Este cadru brevetat al Școlii Franceze de Speologie.

În prezent este președintele Comisiei de Competiții și Expediții a FRS, monitor al Școlii Române de Speologie (SRS), membru al Centrului Salvaspeo Brașov și membru al AS „Focul Viu”.

Tudor MARIN

Practică speologia din 1990 în cadrul AS „Focul Viu” din București. A obținut 2 titluri de campion național și are 3 recorduri naționale omologate în probele de viteză. A participat la majoritatea acțiunilor de explorare importante desfășurate în ultimii ani.

În prezent este vicepreședinte al AS „Focul Viu” și monitor al SRS.

Viorel BĂLTĂREȚU

Practică speologia din 1990 în cadrul AS „Focul Viu” din București. A obținut 2 titluri de campion național și are recorduri naționale omologate în probele de viteză. A participat la majoritatea acțiunilor de explorare importante desfășurate în ultimii ani.

În prezent este director de Programe la AS „Focul Viu” și monitor SRS.

Vlad STERESCU

Lucrează în mass-media din 1991, în prezent fiind redactor la TVR – Departamentul Emisiunilor Informativ, Redacția Actualității. S-a specializat în reportaje speciale în condiții de risc extrem, realizând filmări din elicopter, în escaladă în marii pereți din Carpați și Caucaz, filmări subacvatice.

A creat o rubrică specială în cadrul emisiunii de Actualități a TVR, numită „Dincolo de lume”, rubrică ce are un generic propriu și care este introdusă în jurnalele de știri de la ora 20.00, ori de câte ori se petrece un eveniment ieșit din comun.

Reportajele făcute au fost difuzate în emisiunile de Actualități ale TVR (ora 20.00) și apoi reluate pe larg în emisiunile de mare audiență ale programului I: „Ora 25”, „Video magazin”, „Atlas”.

Claudiu PETRINGENARU

Operator imagine în cadrul TVR – DEI, redacția Actualități. Are o vastă pregătire în domeniu, câștigată în perioada în care a fost angajat la Studioul Sahia Film și Editura Video a Ministerului Culturii. Are pregătire specială pentru realizare de reportaje și documentare care necesită filmări în condiții extreme de risc.

Reportajele făcute au fost difuzate la orele de maximă audiență în emisiunile DEI al TVR.

PREAMBUL

În luna noiembrie a anului 1995 am primit, trimisă de Uniunea Internațională de Speologie (UIS), invitația de a participa la Primul Campionat Internațional de Speologie Alpină ce se va desfășura în China.

Am considerat că este important să participăm deoarece România are o bogată tradiție speologică, fiind țara unde s-a înființat acum 75 de ani primul institut de speologie din lume, și din dorința de a ne confrunța cu speologi din alte țări.

Până în ultimul moment – am primit chiar și biletele de avion înainte de a avea banii pentru a le plăti – am crezut că este doar un vis, o dorință imposibilă de realizat. Le mulțumim aceluia care au făcut ca visul să devină realitate:

- Banca Comercială Română
- Bancorex
- Banca Română de Dezvoltare
- Ciel
- Asociația Oamenilor de Afaceri Turci
- Banca Columna
- Cosmos Trading
- Schela Boldești
- Agros Boldești
- GES Boldești
- Bankcoop
- PECO
- ICCO Computers
- Happy Tour
- Repchim
- Rulmentul Brașov
- Steagul Brașov

Scurtă prezentare a expediției Sîmbătă, 30.03.1996

Am plecat din București-Otopeni cu RO-051 la ora 23.45. Destinația noastră este Beijing, loc în care vom ateriza după un zbor de aproximativ 11 ore. Echipa FRS este formată din Răzvan Petrescu, Lucian Bușu, Viorel Băltărețu și Marin Tudor. De-a lungul călătoriei noastre vom fi însoțiți de o echipă a DEI al TVR, formată din Vlad Sterescu și Claudiu Petringenaru.

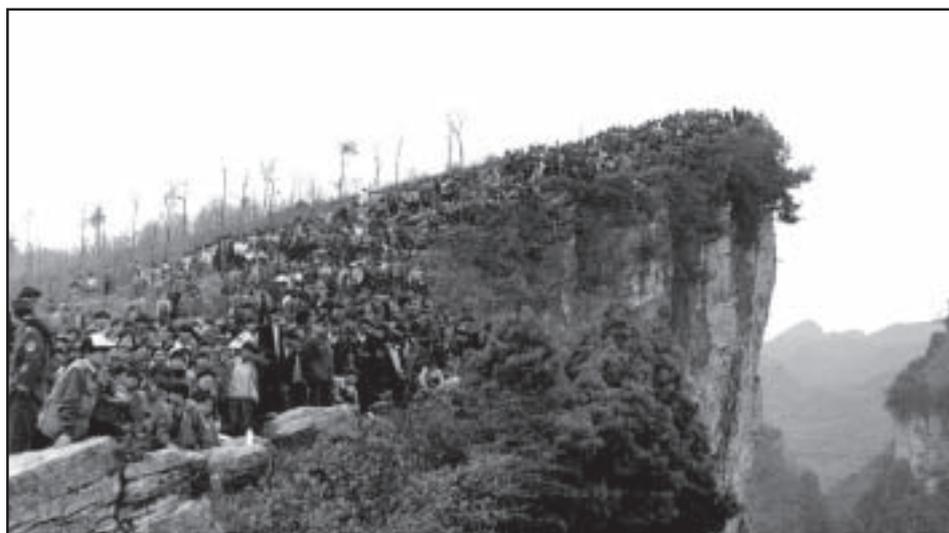
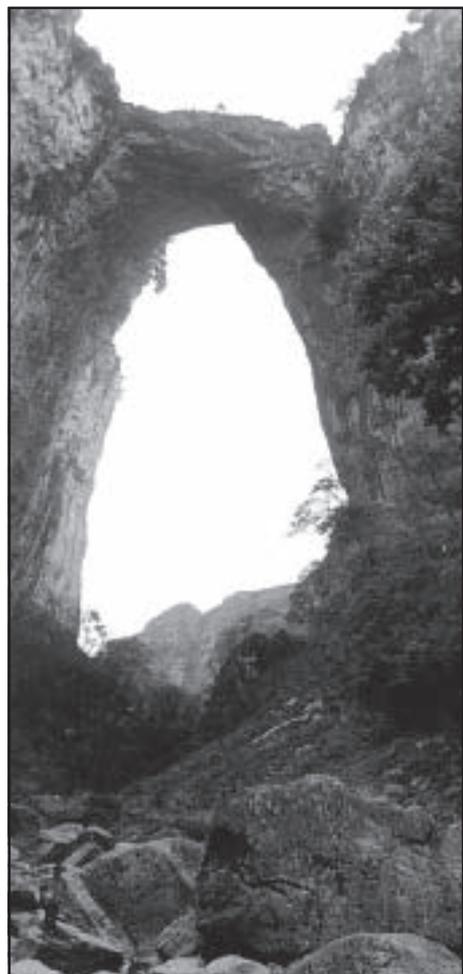
Duminică, 31.03.1996

După un zbor plăcut am aterizat cu aerona Moldova pe aeroportul din Beijing în jurul orei 15.00. După 3 ore continuăm călătoria noastră cu avionul pe ruta Beijing-Guiyan (peste 2000 km).

Aterizăm nu fără emoții pe aeroportul Guiyan care se află la 35 km distanță de oraș. Din fuga microbuzului încercăm să ne formăm o primă impresie despre acest oraș care este capitala provinciei Giuzhou.

Sîntem cazați la Hotel Liupanshui, la unul din etajele superioare, fapt ce ne permite să avem o panoramă destul de vastă asupra Guiyan-ului, oraș despre care aflăm că are aproape 3 milioane de locuitori.

Datorită diferenței de fus orar resimțim cu toții oboseala cauzată de drumul foarte lung (am parcurs pe calea aerului peste 13.000 km). Totuși nu rezistăm tentației de a face o mică plimbare nocturnă pe străzile deja pustii. Contrastul dintre nou și vechi, între grandios și neînsemnat, între civilizație și primitivism este izbitor și ne obsedează în ultimele clipe dinaintea somnului.

Luni, 01.04.1996

Plecăm cu trenul din Guiyan pentru a străbate următorul segment al călătoriei noastre. Destinația este orașul Liupanshui, gazda primului Campionat Internațional de Speologie. După o călătorie de 8 ore sosim în Liupanshui unde sîntem întâmpinați călduros de oficialități.

Sîntem cazați la Zhong Shang Hotel, cel mai luxos așezămînt din localitate. Primirea care ne este făcută este de-a dreptul impresionantă, iar operativitatea în rezolvarea problemelor de ordin administrativ este demnă de remarcat.

Orașul Liupanshui are o populație de aproximativ 2,5 milioane de locuitori și este situat între munți, în plină zonă calcaroasă, ceea ce face ca excitația noastră speologică să ajungă la paroxism. Asta, cu atît mai mult cu cît peșterile se văd în număr nemăsurat chiar la marginea drumului, iar zona este relativ virgină. Sîntem primii europeni care pătrundem aici, iar chinezii au cercetat mult prea puțin aceste locuri.

Masa este fulminantă. Bucătărie chinezească cu nimic asemănătoare celei de acasă și servire tradițională de înaltă clasă. Încercăm să mîncăm cu ajutorul betelor dar nu reușim întotdeauna.

A urmat deschiderea festivă a Competiției Speologice și a festivalului MIAO TIAOHUA. Încercăm să luăm primele contacte cu organizatorii cît și cu celelalte organizații prezente. Primim programul pentru zilele următoare, detaliat deja pe ore și foarte bine structurat și materialele de prezentare a Munților Wuxan.

Marti, 02.04.1996

Plecăm într-o coloană formată din peste 100 de mașini de teren și microbuze,

către satul Nankai unde se va desfășura sărbătoarea florilor, cea mai importantă sărbătoare a populației Miao. Miao trăiește izolat în munte și este cea mai veche populație de pe teritoriul Chinei (aprox. 4 mii de ani î.Ch). În prezent mai trăiesc doar cîteva mii de locuitori pe tot cuprinsul Chinei.

Sîntem întâmpinați cu cîntec din fluier și o băutură tradițională pe care sîntem obligați să o bem. De jur împrejurul nostru se află sute de mii de chinezi și noi coloane de oameni se aproprie mereu. Sîntem curiozitatea festivalului datorită înfățișării noastre diferite, un număr impresionant de chinezi dorind să se fotografieze cu noi. Dăm multe interviuri posturilor locale și centrale de radio și televiziune, precum și ziarelor locale. Acest lucru, împreună cu fotografiile făcute împreună cu chinezii se vor repeta cu asiduitate în fiecare zi pînă la sfîrșitul expediției.

Chargerul pentru încărcat acumulatorii și microfonul echipei TVR s-au defectat. Am fost ajutați de chinezi să încărcăm acumulatorii, ceea ce ne-a permis să filmăm în ziua următoare.

Miercuri, 03.04.1996

Ziua de antrenament.

Ne deplasăm pînă la podul natural (Tiansheng Ciao). Drumul este lung și obositor. 70 km se fac în minim 3 ore. Aici este deja adunată foarte multă lume venită să ne vadă. Mîine vor fi și mai mulți.

Cînd ajungem la pod sîntem impresionați. Știam deja că este cel mai mare pod natural din lume (136 m) dar realitatea depășește orice ne-am imaginat despre el. Nu numai că este foarte înalt dar este și foarte larg. Unește printr-un arc cei doi pereți ai unui

canion foarte adânc și care se întinde dintr-o zare în alta. Ne echipăm și coborâm în abis. Întii Luci, apoi Răzvan și la sfârșit „echipa de concurs”. Senzația este copleșitoare. În momentul în care părăsești peretele, din cauza dimensiunilor extraordinare, orice percepție a distanțelor se pierde, iar senzația de coborîre este de cădere în gol.

La urcare lucrurile se schimbă. Plecăm hotărâți, ajutați și de încurajările chinezilor,

dar după primii 60 de metri entuziasmul dispare. Nu ne mai uităm în jur, nu mai admirăm peisajul, urcăm cu privirea fixă pe blocator, patru secunde pauză, și de la capăt.

Ajunși sus sîntem primiți cu aplauze dar și cu o ușoară teamă din partea celorlalți concurenți. A fost un antrenament cronometrat.

Joi, 04.04.1996

După ce parcurgem drumul obositor pe care am ajuns să-l cunoaștem, participăm la festivitatea de deschidere. Discurs, prezentarea delegațiilor – peste 50 de participanți din Italia, Spania, Rusia, Malaiezia, Indonezia, Japonia, SUA, China și România – artificii, peste 3000 de baloane zburînd în văzduh, 500 de porumbei simbolizînd prietenia.

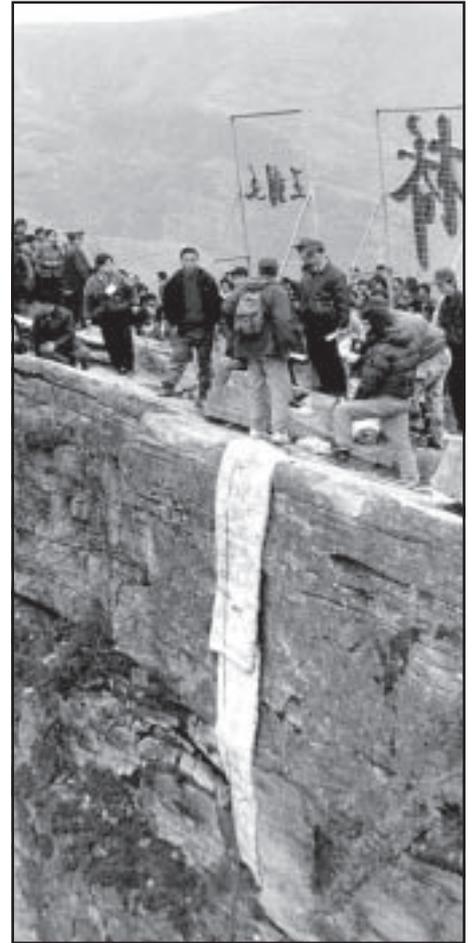
La 12.30 a început competiția.

Incredibil dar adevărat! Cîștigăm locurile I și II, la o diferență de 4 minute de al 3-lea clasat (un chinez, din fericire pentru organizatori). Bucurie. Amețeală. Festivitate de premiere. Zeci de interviuri.

Vineri, 05.04.1996

Am plecat din Liupanshui spre Liuzhi. Din acest moment ne despărțim de celelalte delegații participante și începe partea explorativă a expediției.

După ce ajungem, mîncăm și plecăm spre Miao vilage, cel mai vechi sat Miao de pe teritoriul Chinei. Aici oamenii trăiesc departe de civilizație. Ei locuiesc în colibe de pămînt și sînt conduși după legi proprii

de un rege. Legăturile între ei și exterior sînt cvasi nule; ele se reduc la prezența unui profesor plătit de stat.

La întoarcere ne oprim pentru a urca pe un deal de unde sînt trase salve de tun în cinstea noastră.

Sîmbătă, 06.04.1996

Mergem să vizităm prima peșteră: Lianfengdong (Peștera cu vegetație și căldură).

Ne echipăm, cu o mulțime de localnici în jurul nostru care formau un cerc compact care se strîmta mereu. Se uită curioși la fețele și la echipamentul nostru, iar noi ne simțim ca Marco Polo colindînd lumea.

Peștera este foarte caldă și nu foarte dificilă. Pare intrarea într-un mare sistem, dar trecerile sînt obturate de prăbușiri sau concrețiuni.

În drumul spre casă ne oprim în satul populației Buiy. Aici trăiesc doar 1300 de locuitori, ultimii reprezentanți ai acestei populații. Sîntem întîmpinați cu vin și obligați să dansăm un dans ritual.

La plecare vizităm cascada Dishuitan, una din cele 10 cascade renumite de pe rîul Huangshu.

Duminică, 07.04.1996

O zi întreagă în care ne-am deplasat pînă în Panxian.

Luni, 08.04.1996

Vizităm o peșteră turistică din apropierea orașului: Biyundong (Peștera cu nori verzi-albăstrui la intrare), după care ne deplasăm la obiectivul principal al zilei, Peștera Shang Yang Fengdong (Peștera din piatra bătută de vînt). Accesul în aceasta este dificil, necesitînd echipament și tehnică speologică alpină.

Explorăm peste 3 km de galerii străbătute de un puternic rîu subteran. Sîntem oprîți de lacuri adînci și cascade inabordabile. Căutînd o cale de a ajunge dincolo de lac, găsim o fisură pe unde suflă un puternic curent de aer. Este mult prea îngustă pentru a trece prin ea dar poate fi lărgită. După 3 ore de muncă reușim să lărgim intrarea și să pătrundem în galeria ce o intuiam. Din păcate nu realizăm decît descoperirea a încă 400 m de peșteră, galeria terminîndu-se cu un sifon.

Ieșim plini de argilă, ceea ce face hazul populației locale.

Înainte de a pleca spre Panxian un localnic ne arată 6 intrări de avene în care nu coborîse niciodată nimeni. Sînt impresionante iar programul nostru pentru ziua de mîine este deja hotărît.

Marti, 09.04.1996

Pentru a ajunge la avenele văzute ieri folosim un tertip. Trimitem echipa televiziunii să ne reprezinte la Peștera Long Tan Kuo și la înfîlțirea cu populația Yi. O fac cu succes.

În acest timp ne deplasăm, de data asta fără alai și trîmbițe, la locul stabilit. Echipăm un prim aven și coborîm acolo unde nu a călcat picior de om.

După 80 de metri, ajungem într-o sală imensă (se pare că imensul este atributul dominant al Chinei) străbătută de un puternic rîu subteran. Galeria ne amintește de cea din Cetățile Ponorului, dar sistemul pare mai complex.

Parcurgem și topografiem rîul pe o distanță de 1500 m, gîndindu-ne că în România, dacă găsim 100 de metri noi într-un an de căutare sîntem „mari”. Sîntem oprîți de lacuri, dar după unul din ele se vede lumina soarelui. Vom face joncțiune coborînd în cel de-al doilea aven.

Mai explorăm un aven de 100 m care intersectează același rîu subteran.

A fost o zi lungă după care am plecat cu nostalgia faptului că sîntem obligați să părăsim aceste locuri chiar a doua zi.

Miercuri, 10.04.1996

Plecăm din Panxian spre Guiyan. În drum vizităm cascada Huangoshu, cea mai mare cascadă din China.

Joi, 11.04.1996

Plecăm din Guiyan spre Beijing. Aici sîntem încălziți de primirea făcută la Ambasada Română.

Vineri, 12.04.1996

Avem ocazia de a face puțin turism, vizitînd cîteva din monumentele culturii chineze.

Sîntem primiți de ambasadorul României la Beijing, dl. Virgil Constantinescu, care ne felicită pentru realizările obținute.

Petrecem Paștele alături de cei din ambasadă, care au venit cu ouă roșii și cozonaci pentru a ne invita la masă.

Duminică seara semnăm în aeroport, Protocolul de Colaborare Speologică între Federația Română de Speologie și Academia Chineză de Științe, creîndu-se astfel baza dezvoltării de proiecte comune.

Decolăm din Beijing la ora 21,25, întorcîndu-ne acasă cu aeronava Transilvania. A doua zi, luni 15.04.1996, ia sfîrșit uimitorul pe care am trăit-o.

REZULTATE

- ⑩ Două titluri cîștigate la Primul Campionat Internațional de Speologie Alpină (campion și vicecampion).
- ⑩ Explorarea a peste 6000 de metri de peșteră și topografierea a 2000 de metri dintre aceștia.
- ⑩ Semnarea Protocolului de Colaborare româno-chineză.

Nu în ultimul rînd, cu toate că nu se include printre obiectivele directe ale expediției, schimbul cultural dintre noi și prietenii chinezi, îl considerăm ca pe o mare realizare. ■

Gaura cu Vânt

Prezentarea Avenului „Gaura cu vânt” din Munții Pădurea Craiului

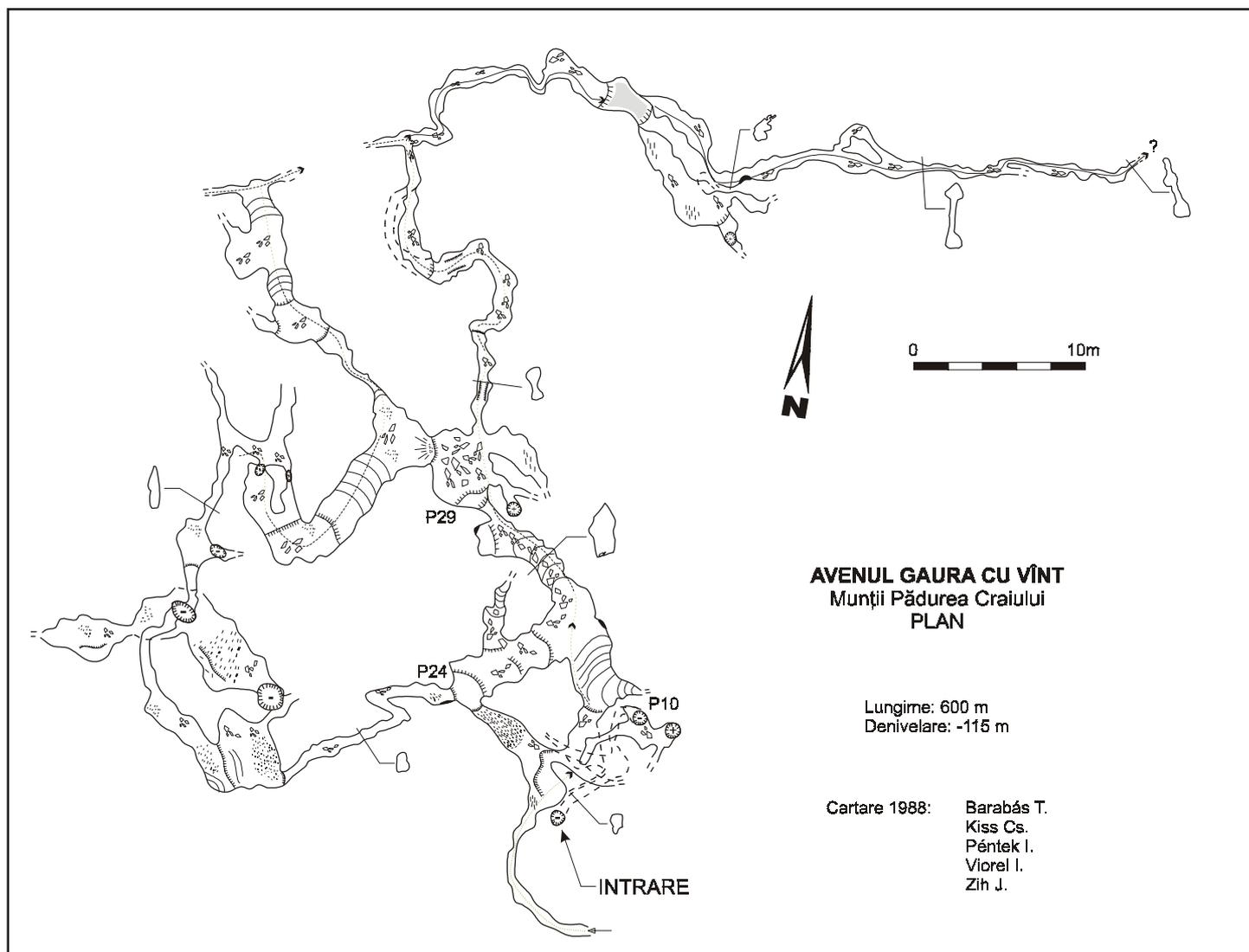
József ZIH • „Z” Oradea / M.A.F.C. Budapesta

Zona central-sudică a Munților Pădurea Craiului este constituită dintr-o alternanță de platouri și depresiuni de captare carstică (Rusu, 1988), platouri precum sînt cele de la Zece Hotare, Damiș-Ponoraș și Cărmăzan. Drenajele subterane din aceste areale se descarcă în numeroase izbucuri situate la periferia masivului. Debitele medii depășind în unele cazuri cifra de 100 l/s, evidențiindu-se astfel o serie de sisteme carstice cu un potențial speologic presupus a fi deosebit de ridicat.

Dintre toate aceste sisteme, încă din anii '50 a ieșit în evidență sistemul hidrocarstic

al Izbului Izbîndiș de la SV de localitatea Șuncuiuș, care drenează apele din Depresiunea Cărmăzan și din partea de sud a Platoului Zece Hotare, situată la mai mult de 5 km distanță aeriană. Sistemul Izbîndiș cu toate cercetările sistematice întreprinse se dovedea a fi însă inexpugnabil, fie datorită sifonului gigant de tristă amintire a izbului, fie gradului avansat de colmatare a ponoarelor. La începutul anilor '60 o echipă a CSA Cluj-Napoca a descoperit în spatele caselor din centrul satului Zece Hotare o fisură cu un violent curent de aer, botezată de localnici simplu „Gaura cu Vânt”. Intrarea a fost lărgită prin

dinamitare în anul 1968, cu aceeași ocazie atingîndu-se, după depășirea unei a doua strîmtori, cota de -19 (-27 după CSA), reprezentat de un meandru extrem de strîmt, din care pur și simplu erupea curentul de aer. Dar cu toate insistențele se părea că acest terminus va rămîne definitiv, pînă cînd în 1988 un mic grup de speologi amatori din Oradea, după mai multe ședințe de derocare, reușește pe data de 3 mai depășirea și a ultimului obstacol, pătrunzînd într-o zonă de puțuri.

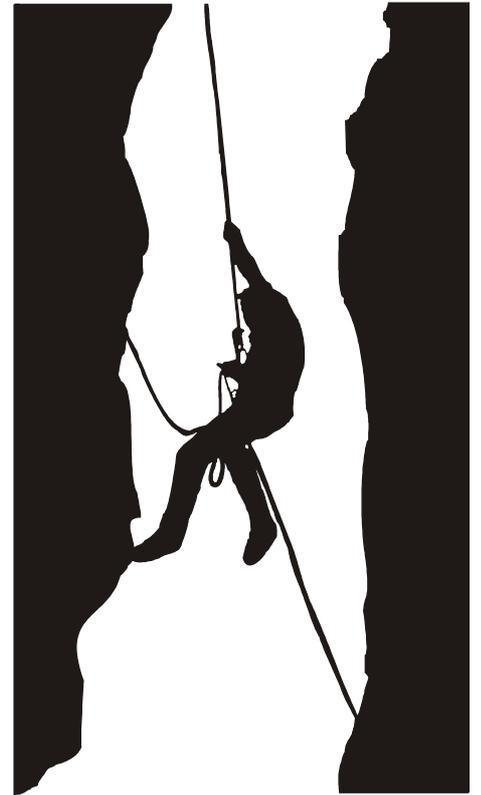
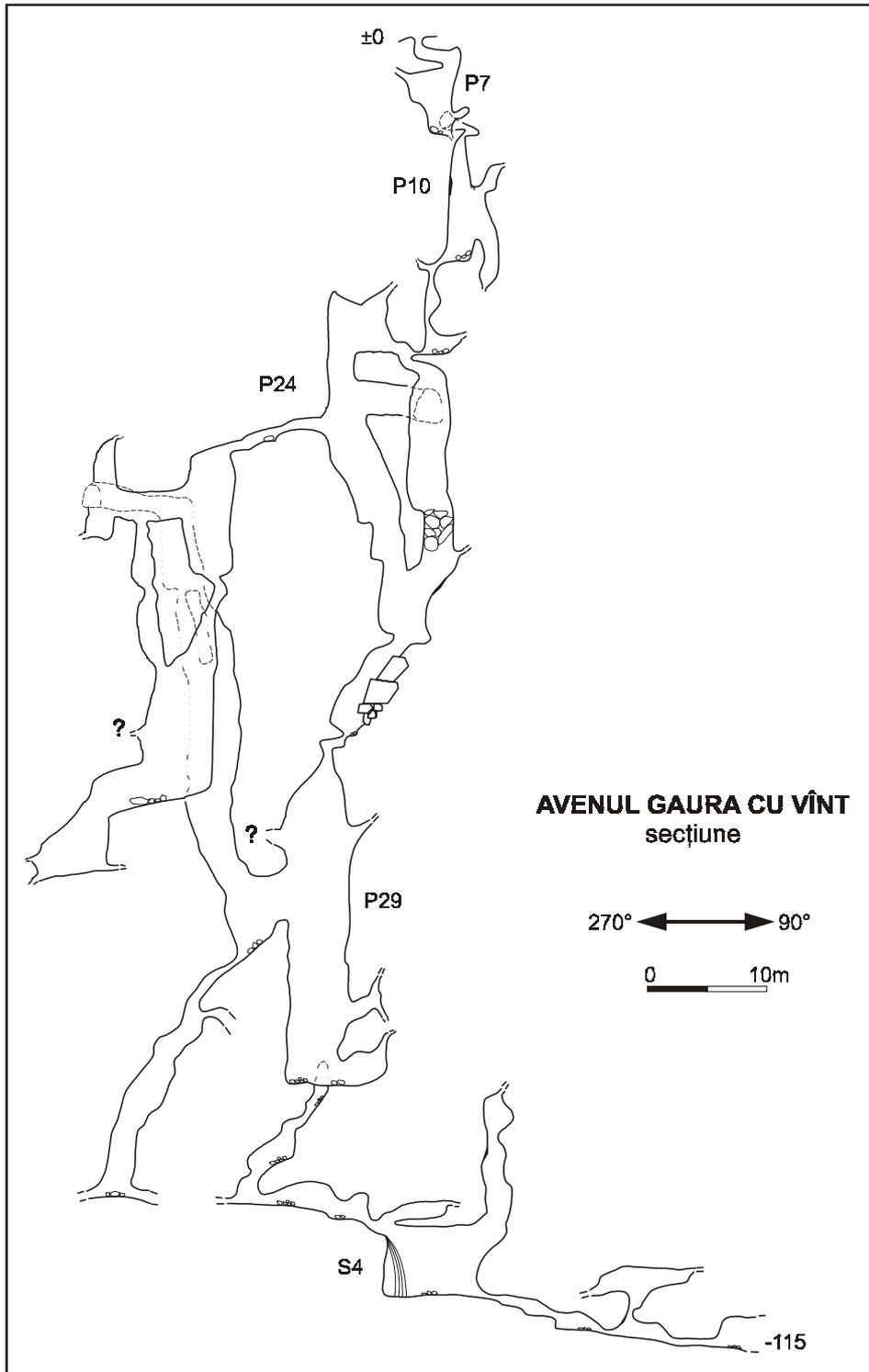
Descrierea avenului

Deschiderea de 1x0,5 m este urmată de un tîrîș strîmt, lung de 4 m. La capătul lui un P6 se lărgiște într-o săliță de 7x2 m, din care la nivelul podelei se deschide un meandru penetrabil în partea superioară, care ajunge deasupra unui puț în clopot de 10 m.

Meandru de la baza verticalei (Terminus 1968), puternic descendent, incluzînd și cîteva mici puțuri (2,5; 3 m), debușează într-o zonă cu puțuri largi, formată dintr-o

parte principală (P24 urmat după un pat de aluviuni de un P30 în clopot) și o rețea paralelă complexă. Aceasta din urmă este formată dintr-o galerie orizontală strîmtă din care pornesc 4 puțuri independente, 3 dintre ele (P20, P22, P12) înfundîndu-se la bază după scurte parcursuri orizontale. Al patrulea puț, după mai multe verticale mici comunică cu puțul de 30 m din ramura principală.

Baza zonei de puțuri este o săliță de 4x2x4 m de unde se schimbă net morfo-

logia cavității, prin trecerea la o galerie orizontală strîmtă și meandrată. După un parcurs de 70 m galeria prezintă o sală (3x7 m) situată la baza unei săritori de 5 m, continuînd apoi tot în aceeași manieră pînă la terminusul actual (-115) reprezentat de o strîmtoare impenetrabilă.

Din punct de vedere hidrologic avenul este parcurs de un curs de apă temporar, care colectează apele infiltrate pe parcursul avenului și ale celor două doline din vecinătatea intrării.

Avenul este situat pe cumpăna de ape dintre sistemul hidrocarstic al Izbîndișului (la est) și al Izbuclui Apa de sub Stan din bazinul Văii Letii (la vest). Susținem însă ipoteza drenării sale spre Izbuclui Izbîndiș, în lipsa unor trasori, prin direcția de dezvoltare a cavernamentului în direcția ponorului Brezului, aparținînd cu certitudine acestui sistem.

Morfometric, avenul are o dezvoltare de cca. 600 m și denivelarea de -115m; fiind din acest punct de vedere unul dintre avenele importante din Munții Pădurea Craiului. ■

Peștera-Aven din Dealul Pobraz

Notă preliminară

M. VREMIR, Z.I. KOVACS

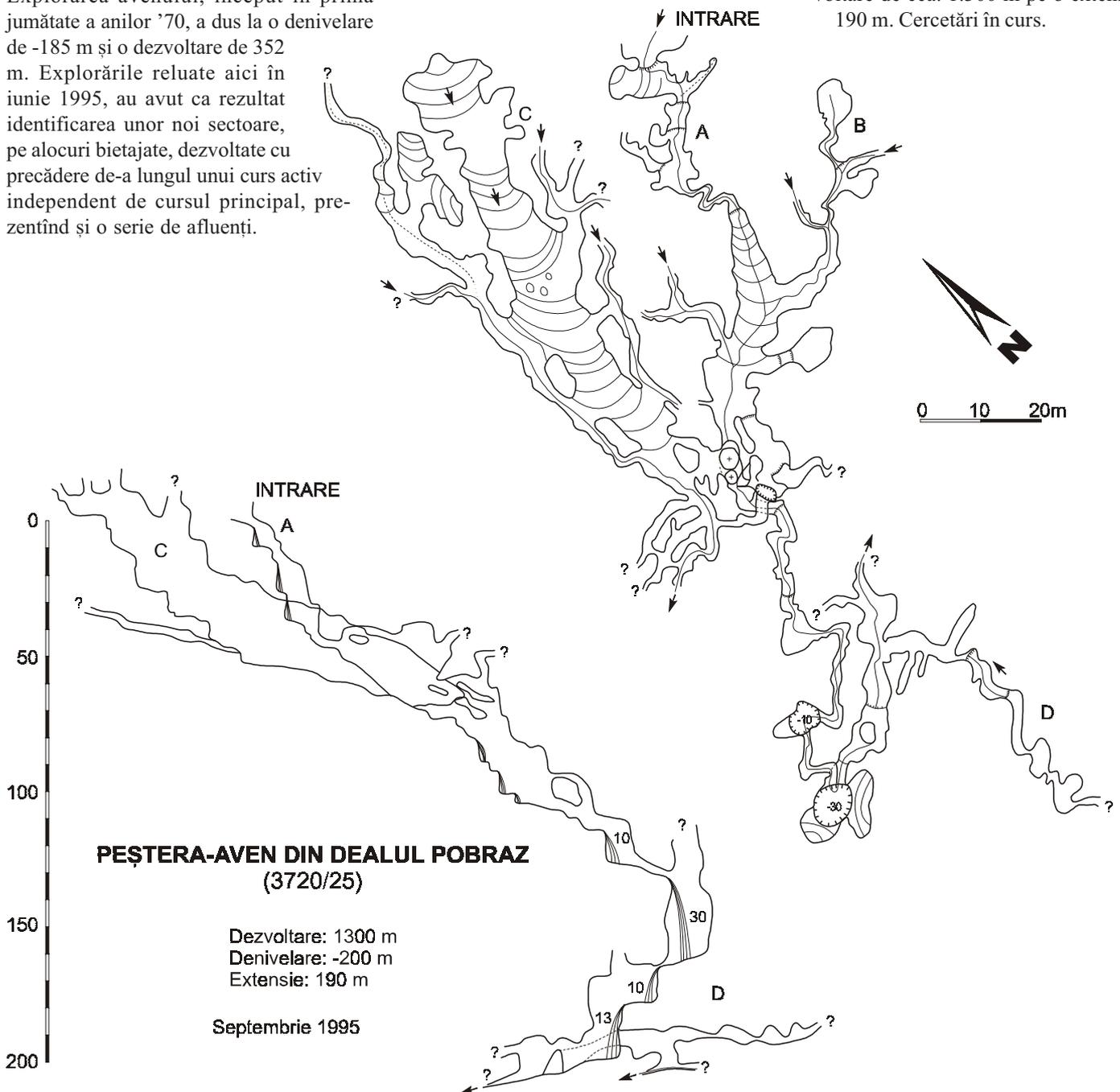
Cercetările speologice întreprinse în ultimii doi ani în Bazinul mijlociu al Văii Iadei (Munții Pădurea Craiului) au dus la o serie de noi descoperiri, printre care Peștera-Aven din Dealul Pobraz (3720/25) ocupă un loc aparte.

Explorarea avenului, început în prima jumătate a anilor '70, a dus la o denivelare de -185 m și o dezvoltare de 352 m. Explorările reluate aici în iunie 1995, au avut ca rezultat identificarea unor noi sectoare, pe alocuri bietajate, dezvoltate cu precădere de-a lungul unui curs activ independent de cursul principal, prezentînd și o serie de afluenți.

Morfologic, avem de-a face cu un sistem dendritic polietajat, cu două cursuri active și un număr de 7 afluenți aferenți acestora, cu debite în general mici. Acestea se drenează în direcția SV respectiv NE, probabil spre un colector principal, încă neidentificat. Prin complexa ei morfo-

geneză, această peșteră încă ridică unele probleme privind identificarea fazelor de evoluție și corelarea acestora cu datele existente privind nivelele de carstificare, în prisma unor remodelări vadoase târzii.

Explorările de până acum au pus în evidență o denivelare de 200 m și o dezvoltare de cca. 1.300 m pe o extensie de 190 m. Cercetări în curs. ■

Peștera cu cristale din Dealul Mihai*

Cu referiri asupra Peșterii din Groapa Largă și Peșterii Răsuflătoare din Dealul Mihai
Bazinul mijlociu al Văii Iadei

M. VEMIR, Z.I. KOVACS

Identificată la începutul anilor '70, Peștera cu Cristale (3730/10) este explorată și cartografiată pe primii 65 m, de către Gh. Racoviță și V. Crăciun (RUSU, 1988 p. 197). Ulterior (iunie, 1973) cu ocazia unei tabere de cercetare a Cercului Speologilor Amatori (CSA) din Cluj, în terminusul galeriei uscate este depășită o strâmtoare prin care se ajunge într-un diverticul întortocheat. Motivat de multiplele posibilități de continuare ale peșterii și de asemenea de lipsa unei hărți complete, în anii '80 s-a încercat reluarea explorărilor, însă din păcate fără rezultat, intrarea ei ne mai fiind găsită decât în anul 1992**.

Cu ocazia a două ture de explorare organizate în vara anului 1992, se cercetează etajul inferior al galeriei uscate, de asemenea prin decolmatarea unui pasaj scund se descoperă o nouă galerie, puternic descendentă care în final, prin derocarea unei strâmtoare, dă acces într-un puț prin care se ajunge la cota de -35 m.

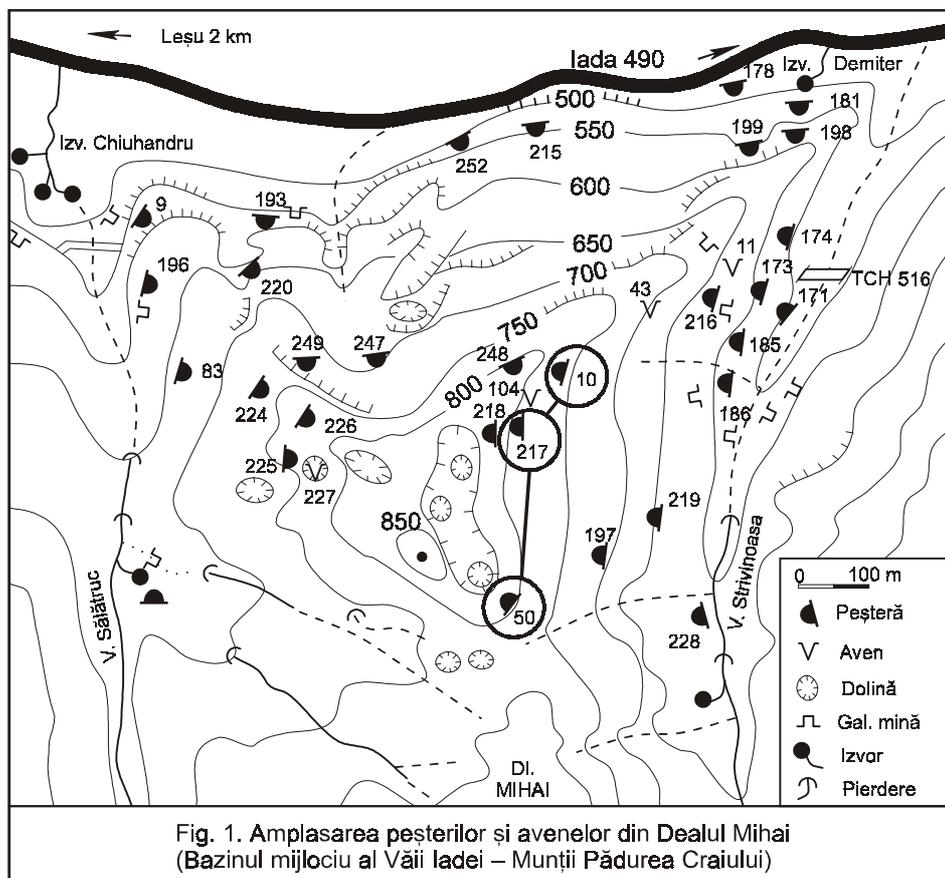
La începutul anului 1995, prin câteva escalade se descoperă noi galerii atât în zona galeriei uscate, cât și deasupra lacului permanent, dintre care cel din urmă tinde spre o joncțiune cu P. Răsuflătoare din Dealul lui Mihai (nr. 217), în prezent peștera depășind 350 m lungime.

Morfologie

Peștera este situată pe versantul estic al Dealului Mihai (Grabenul Remeți), la o altitudine relativă de 250 m (fig. 1), prezentînd o intrare de tip aven cu o adîncime de 4 m (fig. 2), de la baza căreia se desprind două galerii. Spre S pornește Galeria Lacului, care este puternic descendentă, cu aspect meandrat în care predomină blocuri de prăbușire. Pe tot parcursul prezintă secțiuni de cîțiva metri, în care se remarcă trei nivele de eroziune. În zona inferioară, tavanul devine suborizontal după care galeria se îngustează, în final debușînd într-o sală de 5x6x8 m, care găzduiește un lac permanent cu nivel variabil, cu adîncimea medie de 2 m și temperatura constantă de 5°C. Deasupra lacului, prin escaladarea unei scurgeri parietale, se interceptează o galerie ascendentă, pe alocuri bietajată, orientată spre SV.

Imediat la intrare, spre V pornește Galeria Uscată, care pe primii 50 m prezintă același tip de meandre, cu mai multe nivele de eroziune și o alternanță de pasaje strîmte și spații largi cu aspect de săli. În a doua parte, deasupra galeriei de acces, a cărei cvasiorizontalitate s-a păstrat pe tot parcursul, apare un nivel superior de aceeași morfologie, în podeaua căreia din loc în loc există mici ferestre de comunicare cu galeria inferioară. Printr-un horn se ajunge pe un nou nivel pe care se dezvoltă o sală bogat concreționată (predomină helictite și cristalicite). Prin pasajul de la nivelul II, în continuare spre SE, ajungem într-o sală argiloasă care comunică și cu galeria de la nivelul I, printr-o strâmtoare.

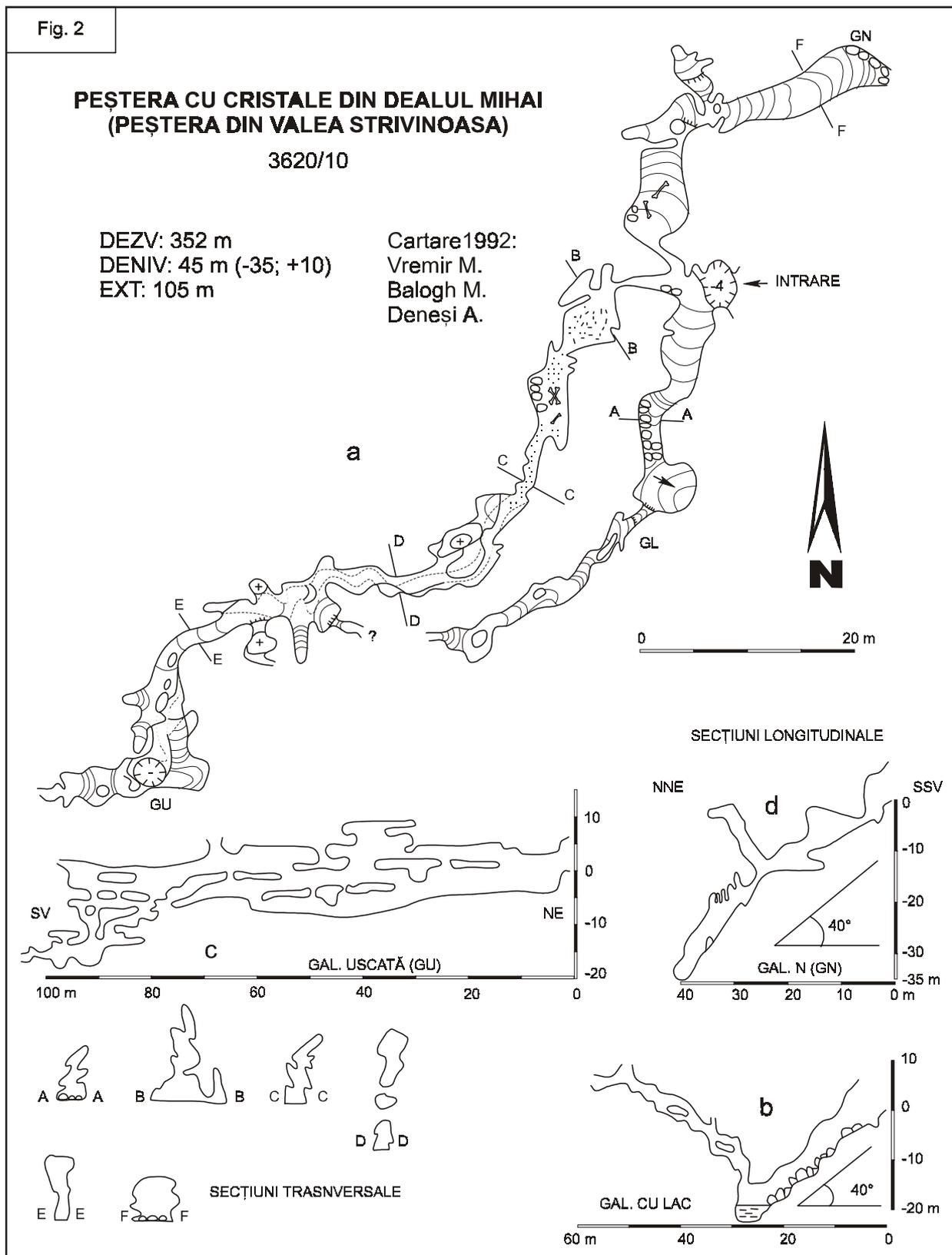
Escaladînd un planșeu suspendat între nivelele II și III, ajungem într-o galerie superioară descendentă, care după cca. 15 m dă acces într-un sector polietajat, cu patru nivele distincte, care comunică între ele

* În anumite publicații mai apar denumirile de P. din Fața Mihaiului și P. din Valea Strivinoasa (T. Rusu, 1988 pg. 197).

** La un moment dat (1986) s-a emis ipoteza conform căreia peștera a fost distrusă prin exploatarea unei lentile de bauxită (de altfel situată mult mai jos), numărul de cod al peșterii este înscris și pe peretele galeriei miniere.

Fig. 2

prin puțuri și ferestre. La cota de -17 m ajungem într-o sală de 8x4x5 m, în care există un lac temporar cu adâncime maximă de 1,5 m, similar cu cel din Galeria Lacului. Galeria continuă spre V printr-un pasaj strîmt, care în final se închide prin concreționare. De remarcat sunt mineralizările de calcit dezvoltate pe tavan și pereții

sectorului polietajat de deasupra lacului (helictite, cristalicite diverse, cristale romboedrice de bazin).

În porțiunea de intrare a galeriei uscate, în peretele nordic se deschide intrarea strîmtă a Galeriei N, care după 4 m dă acces într-o sală de 10x5x8 m cu podeaua descendentă. Printr-o săritoare și un pasaj mai scund,

ajungem într-o nouă sală din care se deschide un horn cu diametru de 2-3 m, prin care ajungem la cota de -4 m. La baza hornului (cota -15) printr-o strîmtoare în breccie pătrundem într-un puț continuat cu o galerie descendentă, prin care ajungem la cota inferioară de -35 m. Și aici se remarcă o morfologie vadoasă, cu nivele

de eroziune, podeaua fiind un con de material breccios acoperit cu un planșeu stalagmitic.

În prezent peștera are o dezvoltare de 352 m și o denivelare de 45 m (-35; +10), pe o extensie de 110 m.

Speogeneză

Peștera se dezvoltă în calcare Barremiene la intersecția unui sistem de falii cu direcția principală SV-NE și o față de strat (cu o înclinare ce cca. 10° N-S).

Aspectul general al cavernamentului, cu cele trei galerii divergente orientate spre S, SV și NE, sugerează aparent un punct de difluență încă din zona intrării. Părerea acceptată privind formarea acestei peșteri, se leagă de pierderile Văii Strivinoasa, a cărei albie era cu cca. 250 m mai sus decât în prezent. Din acest punct de vedere, vârsta peșterii trebuie corelată cu primul nivel de carstificare (identificat și delimitat în zona centrală a Grabenului Remeți (VREMIR & KOVACS, 1995)).

Formarea ponoarelor de contact litologic în albie pe două linii de contact (eruptiv-carstificabil, respectiv Tithonic-Barremian), pînă la ora actuală este o regulă care se poate generaliza pentru toate văile afluate de dreapta ale Iadei, dezvoltate între satul Remeți și Lacul Leșu. Această situație exista și în trecut, dovada fiind reprezentată și printr-o serie de peșteri cu caracter fie insurgent, fie exurgent, dispuse pe cinci nivele principale, pe o diferență de nivel de 350 m. Motivată de condițiile litotectonice similare, atît în cazul Văii Izvor, cît și al Văilor Strivinoasa și respectiv Sălătruc,

în urma acestor pierderi s-au format sisteme carstice similare, punctele de captare și drenajele fiind deviate spre stînga față de axul văii. Astfel, apele traversează oblic linia culmilor principale ale dealurilor în care se înscriu.

Intrarea actuală a peșterii, evident este rezultatul eroziunii versantului, la fel ca și în cazul Peșterii Rotaridesz (3720/23), față de care am remarcat o serie de similitudini (morfologice și speogenetice). Luînd în considerare morfologia Galeriei Uscate și secțiunile longitudinale (fig. 2 b-d), considerăm ca un posibil punct de insurgență (dar nu singurul) tocmai P. din Groapa Largă (3720/50) situată la altitudine absolută de 830 m (fig. 3), la nivelul contactului dintre eruptiv și carstificabil. Direcția drenajului principal avea o orientare S-N, trecînd pe sub sistemul dolinar actual din Groapa Largă, apărînd după o diferență de nivel de 70 m în extremitatea superioară a Galeriei Uscate (la cota +2) unde în prezent avem o galerie închisă prin concreționare.

Un alt sector care aparținea acestui drenaj este reprezentat de P. Răsuflătoare din Dealul Mihai (3720/217)(fig. 4), care din punct de vedere morfologic comportă aceleași caractere, însă în acest punct, fenomenul de colmatare este într-un stadiu foarte înaintat. În această peșteră de remarcat sînt depozitele breccioase cu un bogat conținut paleontologic, cu o paleofaună în care elementul principal este ursul de peșteră (*Ursus spelaeus*). Resturi scheletice de *Ursus spelaeus* au fost identificate și în P. din Groapa Largă (/50), însă acestea lipsesc cu desăvârșire din P.

cu Cristale (/10). Fenomenul este explicabil prin blocarea timpurie a legăturilor dintre cele două peșteri superioare (nr. 50 și 217) și P. cu Cristale, totodată acest fapt ne indică și relativ recenta surpare a intrării celei din urmă.

Din punct de vedere tipologic, toate aspectele sugerează o apartenență la tipul peșterilor de divagare laterală, a căror speogeneză s-ar fi derulat în mare proporție sub regim epifreatic (COCEAN, 1990).

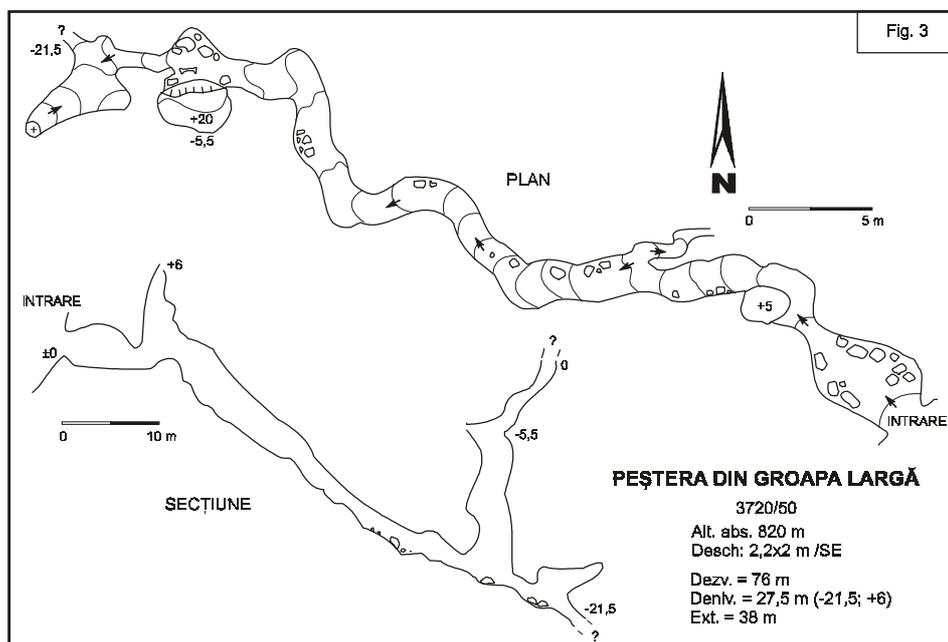
Parcurgînd sectorul orizontal al Galeriei Uscate pe nivelul III, apele se drenau prin Galeria N. Prin adîncirea treptată a galeriei principale, Galeria N își încetează funcția de drenor, colmatîndu-se parțial și intrînd într-o fază de fosilizare. Locul acesteia este preluat de Galeria Lacului spre S, astfel că pe parcursul activ apare un mare meandru. Momentul cînd G.L. devine inactivă, coincide cu coborîrea progresivă a nivelului apei în sectorul polietajat, în zona terminusului Galeriei Uscate. Coborîrea nivelului piezometric concomitent cu adîncirea Văii Iadului, a dus la o fază de fosilizare a peșterii, apele instalîndu-se la un nivel inferior, actualmente marcat prin Avenul nr. 2 din Dealul Mihai (nr. 43 – peșteră bietajată cu intrare tip aven).

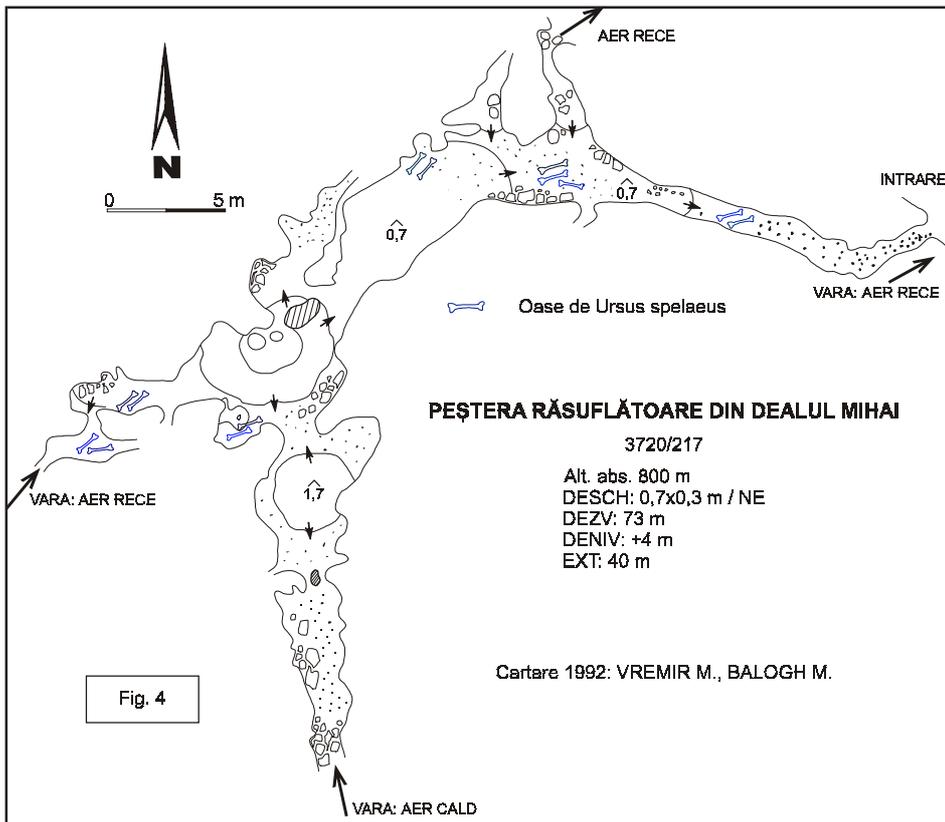
Concluzii

P. cu Cristale din Dealul Mihai (nr. 10) împreună cu P. din Groapa Largă (nr. 50) și P. Răsuflătoare din Dealul Mihai (nr. 217) formează un sistem unitar (fig. 5), drenaj care se înscria pe primul nivel de carstificare la o altitudine absolută de 830-760 m.

Din punct de vedere tipologic avem de-a face cu o peșteră de divagare laterală (COCEAN, 1990), caracterizată prin polietajare și o dezvoltare relativ paralelă cu Valea Strivinoasa.

Intrarea actuală este rezultatul eroziunii versantului, surparea ei survenind relativ recent. Totodată legăturile directe dintre cele două componente superioare (P. nr. 50 și 217) și P. cu Cristale s-au blocat încă înainte de formarea (sau punerea în loc) a depozitelor fosilifere de *Ursus spelaeus*. P. cu Cristale, datorită izolării a funcționat ca un gol închis, perfect izolat, în care condițiile mesoclimatice au rămas neschimbate o perioadă destul de lungă, dînd naștere la interesante cristalizări de calcit. Aici remarcăm monocristale (megacristale) ditrigonal-prismatice, de dimensiuni relativ mari, cel mai reprezentativ individ iden-

**MIHAIULUI CRYSTAL CAVE – IAD’S VALLEY
PĂDUREA CRAIULUI MOUNTAINS**

Summary

The cave was the object of several explorations since the 70’s. Recently (1992) new galleries have been discovered and a new survey of the cave has been done.

From a morphological point of view we have a dendritic system with 3 divergent galleries with a few levels, which are orientated S, SW and NE (a lateral digression type cave). The southern gallery is a descendent one and by the quota -20 m presents a lake. The SW gallery (the Dry Gall.) after a horizontal, meandered portion which in some places has 2 or 3 floors becomes very descendent, the ceiling having the quota of +2 m. Intermediating 3-4 labyrinthic levels we arrive to quota -17 m, where another lake is to find. The NE Gallery, subhorizontal at the beginning, becomes more and more inclined, finally presenting a pit of -35 m. The length of the cave is of 352 m, the denivelation of 45m (-35, +10), and air line extension of 110 m. The cave has developed by the intersection of a bedding plane with the fowl system, in Barremian (lower Cretaceous) limestones. As concerning its age, it is appreciated to belong to the first level of karstification (altitude 830-760 m). It has been formed by the action of the Strivinoasa Valley stream which got lost in the contact zone of the carstifiable with the volcanic rocks, through the cave from the Groapa Largă (/50). The Mihaiului Crystal Cave presents a great interest from mineralogical and paleontological points of view. ■

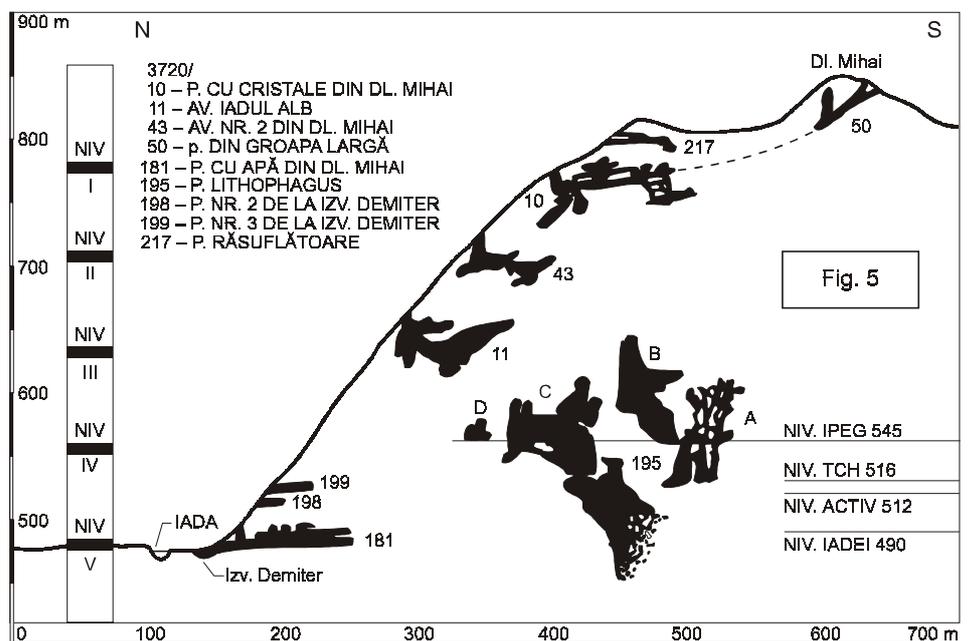
tificat până acum (pe nivelul II) avînd o greutate apreciată la peste 10 kg.

Prezentarea mai pe larg a morfogenezei sistemului Groapa Largă-P. cu Cristale din Dealul Mihai a avut ca scop clarificarea unor aspecte legate de evoluția unor sisteme carstice și modelul de circulație al apei în anumite tipuri de drenaje fosile identificate în acest areal. De asemenea, menționăm că acest tip de peșteră, situată la o altitudine de peste 750 m, deocamdată reprezintă un caz de excepție în carstul din Bazinul Mijlociu al Văii Iadei.

RUSU T., 198, *Carstul din Munții Pădurea Craiului*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca.
 SWEETING M.M., 1972, *Karst Landforms*, Macmillan, p. 103-251, London.
 VREMIR M. & KOVACS Z., sub tipar, *Data concerning the Karstification Levels in the Middle Basin of Iadului Valley – Pădurea Craiului Mountains*. TAK XIII (in press vol. 8-9), București.

BIBLIOGRAFIE

BAGAMERI B. et all., 1986, *Descrierea fenomenelor carstice din Valea Iadului*. Publ. CSA, Cluj-Napoca.
 BLEAHU M., 1974, *Morfologia carstică*, Editua Științifică, București.
 COCEAN P., 1990, *Ponoarele ca elemente morfohidrografice ale carstului în Munții Apuseni și Tipuri genetice de peșteri și avene din carstul Munților Apuseni*, Studia Univ. B-B, Geogr. vol. 35 nr.1 respectiv 2, Cluj-Napoca
 LAURITZEN S.E. & ONAC B., 1995, *Uranium series dating of some speleothems from Romania. Current results*. TAK XIII (in press, vol. 8-9), București.
 LOWE D.J., 1992, *A Historical Review of Concept of Speleogenesis*, Cave Science vol. 19, no. 3, p. 63-90, London.

Petit Tibi

Prezentarea Avenului „Petit Tibi” din Munții Bihor

Zsuzsánna KOPACZ, Tibor LÁZÁR • C.S. „Crysis” Oradea

Avenul Petit Tibi este situat în Munții Bihor – Masivul Tătăroaia – Dl. Prelucilor, în versantul drept al Văii Prelucilor (bazinul Văii Crăiasa), la o altitudine absolută de 960 m. Administrativ avenul se găsește pe raza comunei Pietroasa, jud. Bihor, la aproximativ 3,5 km est de satul Chișcău.

Geologia zonei

Munții Bihor în care este localizat Avenul Petit Tibi se caracterizează printr-o structură în pînză de șariaj, deosebindu-se un autohton (Autohtonul de Bihor) și două sisteme de pînze (sistemul Pînzelor de Codru și sistemul Pînzelor de Biharia). Zona interesantă se încadrează în Unitatea de Codru, Pînza de Ferice, Solzul de Tătăroaia. Formațiunile sedimentare din zonă aparțin Triasicului. Triasicul inferior este reprezentat prin gresii cuarțitice werfeniene.

Triasicul mediu începe cu gresii și siltite dolomitice, urmate de dolomite cenușii, ușor stratificate și dolomite albe vacuolare de vîrstă Anisiană. Peste aceste depozite sînt depuse calcare stratificate cenușii-negriceozăse, care suportă în partea superioară calcare stratificate negre cu accidente silicioase de vîrstă Ladiniană.

Triasicul superior este reprezentat prin calcare fine dolomitice, dolomite, gresii, siltite marnoase și șisturi argiloase încadrate stratigrafic intervalului Carnian-Norian.

Tectonica

Se consideră că punerea în loc a pînzelor din Unitatea de Codru s-a petrecut la sfîrșitul Cretacicului inferior cînd s-a manifestat faza austriacă. Fenomenul de șariaj este reluat de faza laramică, dar are o amplitudine mai mică.

Edificiul structural actual al unității NV-ice a masivului se datorează tectonicii disjunctive care a complicat relațiile dintre diferite unități structurale. Dintre sistemele de falii, cel mai important este cel orientat NV-SE, pe care se înscrie și aliniamentul de banatite. Un alt sistem, avînd caracter de falii de sprijin față de cel NV-SE este cel de direcție NE-SV care compartimentează

formațiunile sedimentare în blocuri tectonice. Ultimul sistem principal din regiune este cel orientat E-V care include fractura Valea Fagulului-Plăiuț-Păuleasa-Galbena.

Morfologia și hidrografia zonei

Relieful zonei este foarte variat, fiind reprezentat prin forme specifice domeniului altitudinal cuprins între 450 m și 1200 m.

Sub acțiunea unor puternice cursuri de apă orientate E-V (Crișul Pietros, Valea Mare, Valea Căușii, Valea Crăiasa, Valea Sighiștel) relieful a fost compartimentat în mai multe culmi și masive izolate (Culmea Căușii, Prelucilor, Măgurii, Cuculeului, Tătăroaia).

Larga răspîndire a rocilor carstificabile din bazinul Văii Crăiasa, intens tectonizate, a dus la formarea unui relief carstic cu numeroase pierderi de apă, izvoare carstice și o circulație subterană destul de complicată.

Bazinul Văii Crăiasa are o desfășurare dendritică fiind alcătuit dintr-o serie de afluenți temporar activi. Bazinul de recepție este format în principal din Valea Fagulului și afluentul Sibișoara, din Valea Pietrele Roșii și Valea Prelucilor. Văile afluate cu o pantă accentuată sînt înguste în sectorul de confluență și largi în cele de obîrșie.

Versanții și bazinele superioare de recepție ale văilor au pante destul de mari, din care cauză majoritatea apelor provenite din precipitații se scurg rapid la suprafață, dînd apelor curgătoare un caracter torențial, majoritatea izvoarelor avînd astfel un caracter temporar.

Singurul izvor permanent este Izbuclul Miculii, situat aval de satul Giulești, care constituie apariția la zi a drenajului subteran din Peștera Micula.

Istoric

Deschiderea avenului (cu dimensiunile inițiale de 0,4 x 0,2 m) a fost cunoscută de mult timp de către localnici și a fost semnalată lui Gáspár Tibor. În toponimia locală este denumit „Gaura cu vînt” deoarece

după deschiderea Peșterii Fagulului în 1973 s-a semnalat ventilația puternică a golului.

Cu ocazia taberei speologice din vara anului 1992, împreună cu echipa franceză de la clubul Dijon-Speleo formată din Jérôme Larouse, Cristofe Larouse, Guy Marget, Erich Robinet și Nicholas Renard, prin intense lucrări de derocări s-a lărgit deschiderea avenului pînă la limita penetrabilității umane. Astfel a fost explorat pînă la cota de -70,68 m. În august 1994, echipa formată din Balla László și Botoș Tibor, au forțat strîmtoarea de la punctul terminus din 1992 și au ajuns pînă la baza puțului de 80 m.

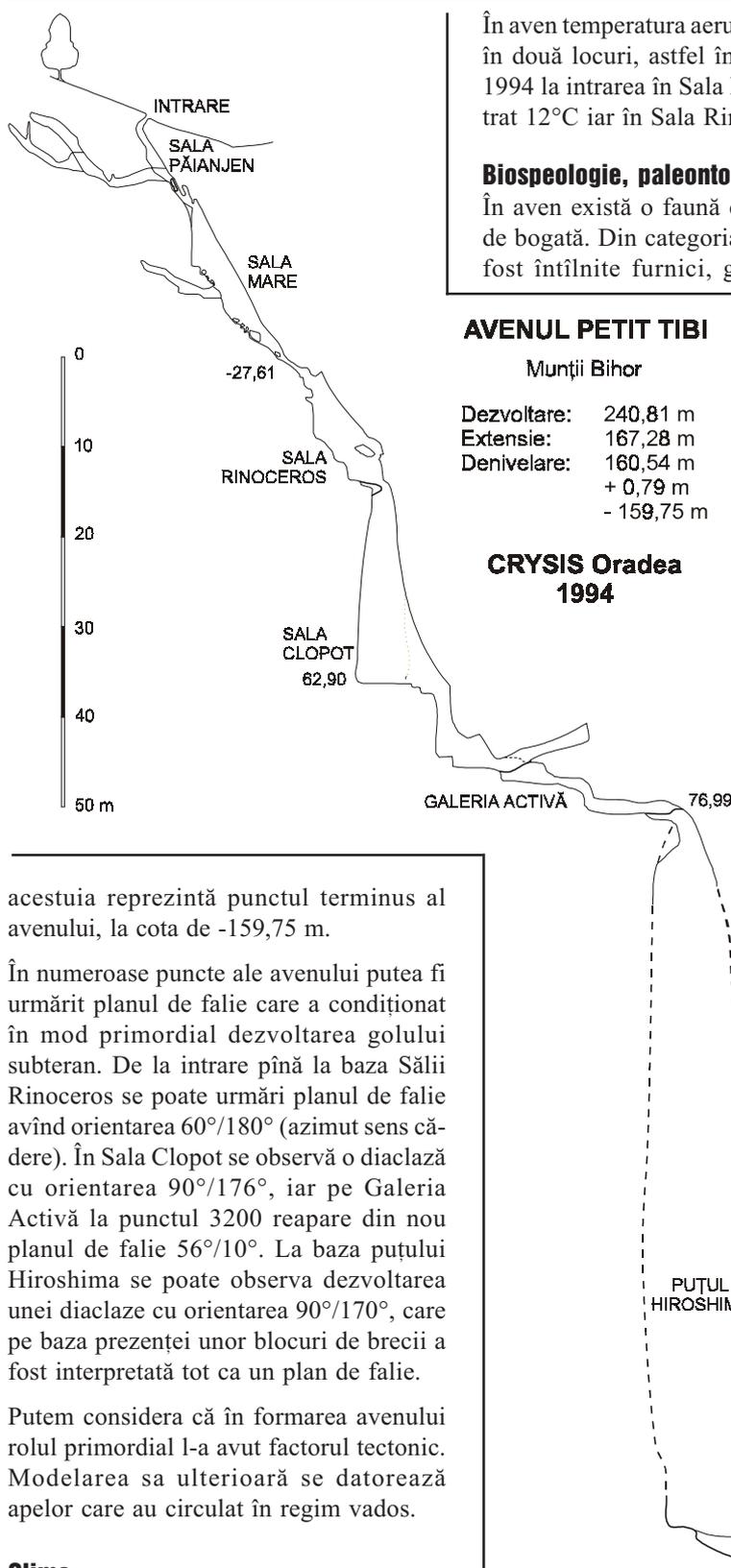
Cu ocazia taberei din august 1994 întregul gol a fost cartat.

Descrierea avenului

Deschiderea avenului se află la o altitudine relativă de aproximativ 25 m, în versantul drept al Văii Prelucilor, avînd dimensiunile 0.68x0.30 m. Golul subteran este format din săli de mărimi diferite conectate între ele prin sectoare de galerii înguste. După intrare, printr-o galerie helicoidală, strîmtă și puternic descendentă se pătrunde într-o sală cu dimensiunile de 3,5x3,5x4 m (Sala Păianjen) cu blocuri prăbușite și material detritic.

Din această sală se trece printr-o strîmtoare într-o galerie laterală, ascendentă, împodobită cu cruste parietale. Continuînd coborîrea se trece peste un prag de 6,4 m și se ajunge în Sala Mare (dimensiuni 9x10x15 m) care adăpostește o aglomerare de blocuri prăbușite, precum și cruste parietale și de podea.

Printr-o altă strîmtoare se pătrunde în Sala Rinoceros (dim. 6,5x3x12 m) care dă accesul în Sala Clopot (dim. 5,5x5,5x23m). La baza acestei săli, trecînd peste un prag de 8 m, se ajunge în Galeria Activă; galeria relativ îngustă, 03-1 m lățime și 2-3 m înălțime, prezintă un curs de apă permanent dar cu un debit foarte mic. Galeria activă are o ramură laterală cu acumulări masive de argilă. La capătul acesteia, printr-o diaclază îngustă se ajunge într-un puț adînc de 80 m (Puțul Hiroshima). Baza

acestuia reprezintă punctul terminus al avenului, la cota de -159,75 m.

În numeroase puncte ale avenului putea fi urmărit planul de falie care a condiționat în mod primordial dezvoltarea golului subteran. De la intrare pînă la baza Sălii Rinoceros se poate urmări planul de falie avînd orientarea 60°/180° (azimut sens cădere). În Sala Clopot se observă o diaclază cu orientarea 90°/176°, iar pe Galeria Activă la punctul 3200 reapare din nou planul de falie 56°/10°. La baza puțului Hiroshima se poate observa dezvoltarea unei diaclaze cu orientarea 90°/170°, care pe baza prezenței unor blocuri de breccii a fost interpretată tot ca un plan de falie.

Putem considera că în formarea avenului rolul primordial l-a avut factorul tectonic. Modelarea sa ulterioară se datorează apelor care au circulat în regim vados.

Clima

În aven există o circulație intensă a aerului, unidirecțională cu alternanță sezonieră (descendent în timpul verii și ascendent în timpul iernii). Din cauza dimensiunilor reduse ale deschiderii și ale galeriei helicoidale de la intrare, limita de pătrundere a luminii este foarte redusă. Din acest motiv constatăm lipsa plantelor verzi fotosintetizatoare.

În aven temperatura aerului a fost măsurată în două locuri, astfel în data de 9 august 1994 la intrarea în Sala Mare s-au înregistrat 12°C iar în Sala Rinoceros 11°C.

Biospeologie, paleontologie

În aven există o faună cavernicolă destul de bogată. Din categoria troglonexelor au fost întâlnite furnici, greieri, păianjeni,

de păstrare, care pe baza determinării lui Venczel Márton (cercetător de la Muzeul Țării Crișurilor), a fost atribuit speciei *Coelodonta antiquitatis* de vîrstă Pleistocen superior.

În Sala Mare și pe galeria activă s-au mai găsit resturi scheletice de animale recente (lilieci, oi, capre).

Materiale tehnice și dificultăți în explorare

Materiale folosite în explorare:

- 12 spituri autoforante cu plachete multidirecționale;
- 6 corzi statice cu lungimi de 40 m, 20 m, 30 m, 1 m, 80 m, și 13 m; după cum urmează de la intrarea avenului;
- 12 carabiniere cu filet folosite pentru amaraje.

Tehnica de echipare a avenului constă în amararea pe corzi simple, recurgînd în devieri și fracționări.

Tehnica de coborîre poate fi realizată prin rapel pe coardă simplă, iar urcarea fiind efectuată cu blocatoarele prin metoda DED.

Principalele dificultăți au fost create de cele 4 strîmtori, unele aflate în verticală și de căderile de pietre aflate în poziții instabile deasupra pragurilor.

BIBLIOGRAFIE

BLEAHU Marcian și col., 1985, *Harta geologică a României*, sc. 1:50.000, Foaia Pietroasa, Editura IGG, București.
 MUTIHAC, Vasile, 1990, *Structura geologică a teritoriului României*, Editura Tehnică, București.
 POVARĂ, Ion și col., 1977, *SPEOLOGIE – Ghid practic*, Editura Sport-Turism, București.
 VĂLENAȘ, Liviu și col., 1977, *Inventarul speologic al Munților Apuseni*, Nymphaea V, pg. 209-335, Oradea.

A PRELIMINARY PRESENTATION OF THE SHAFT CAVE "AVENUL PETIT TIBI" BIHOR MOUNTAINS, ROMANIA

The authors present a preliminary description of the shaft cave "Avenul Petit Tibi" from the Bihor Mountains. There are making specifications of the location of the shaft cave, the zone's geology, tectonics, morphology and hydrography. There is the description of the cave's morphology by making notice in connection with its genesis. There are remarks about the climate, the living animals and the fossils from the underground gap. ■

muște și fluturi. Din categoria troglontontelor au fost identificați lilieci și indivizi de *Niphargus*.

Prezența faunei guanobionte poate fi presupusă datorită existenței coloniilor de lilieci și a acumulărilor de guano.

În Sala Rinoceros a fost găsit un molar superior stîng de rinocer, în perfectă stare

Lăcșor '74

Explorarea Avenului Dosul Lăcșorului

Horia MITROFAN

La capătul a 80 de metri verticali, care se prevalaseră deja de aproape întreaga recuzită tehnică a clubului, finalul explorărilor în Dosul Lăcșorului nu se arăta în nici un caz a fi mai aproape decât capătul unui alt puț, și mai gol, și mai vertical, în care pietrele se duceau șuierînd cîte 4-5 secunde.

Pînă aici avenul se echipase în condiții de securitate: scări, corzi pentru asigurare, pentru balustrade, pentru bagaje, zeci de carabinieri pentru autoasigurarea în regupări a numeroaselor echipe de sprijin. Chiar și o pereche de blocatoare fusese confecționată, cu puțin înainte de plecarea în tabără de vară, dar pînă acum ele fuseseră solicitate exclusiv de către cei declarați „mort” în timpul partidelor de bridge, care își ocupau astfel, cu o scurtă ascensiune pe coarda agățată în fagul ultracentral al taberei, timpul disponibilizat prin sorții licitației.

Mai rămăseseră doar trei corzi de cîte 80 m fiecare și cîteva carabinieri. Probabil că Bebe a crezut în obligația morală a echipei de vîrf și a lui în special, în calitate de organizator al întregii acțiuni, de a ataca hăul acela formidabil care urma fără alte scule.

Două corzi au fost puse fiecare în două și unite cu o carabinieriă, înnăditura aflîndu-se astfel undeva pe traseul aerian al verticalei. Cumva, capătul corzilor **trebuia** să ajungă la o podea. Atît. Bebe s-a lansat în rapel.

Au fost 75 de metri din singurătatea exaltantă a primului om care pășește în spațiul necunoscut și misterios:

...sfîrșitul motănesc al corzii, stoarsă de apă de carabinieriă de rapel, care îți împrășcă fața cu stropi noroioși...

...bocancii care pocnesc rar, grav și metalic uriașul clopot de piatră...

...perspectiva ameteitoare a nervurilor tubului, înfășurate de circumferințe ritmice, parabolice, care se deschid spre întunericul absolut...

...și la capăt, ca un cadou sperat (dar de care nu erai de loc sigur), o podea cu pietri-

cele pe care o atingi, de care ai vrea să te sprijini, dar firul elastic de nylon care te-a purtat pînă aici te smucește în sus, imprimîndu-ți încă o dată în măruntaie acel balans oscilatoriu cu care te-a ametit în lunga călătorie verticală.

Tărîmul pe care a ajuns Bebe, galerii care se deschid în culori ruginii spre necunoscut, se află deja „dincolo”. Lipsesc, cel puțin deocamdată, instalațiile care ar permite celor ajunși aici să revină la suprafață.

Cinzeaca (un rulou continuu de scări lung de aproape 50 m – cam 12 kg greutate...), adusă de pe primele zeci de metri ai avenului, unde fusese montată inițial, atîrnă acum ineficace, cu ultima treaptă naufragiată în spațiu, undeva pe la jumătatea verticalei. Ar trebui aduse și înnădite la Cinzeacă și restul de scări, care echează partea de jos a puțului de intrare.

Consemnul este însă: **EXPLORARE!**

Dorin a primit deja mesajul să se lanseze pe puț, pentru a se întîlni cu Bebe și a-i aduce accesoriul necesar continuării, ultima coardă de 80 m.

Șuierul care a sfîșiat aerul s-a materializat, în spatele pleoapelor crispate ale lui Bebe, într-un trup care se prăbușește pe zeci de metri. Cu un sfîrșit disprețuitor, singuri, 80 m de coardă s-au lipit de pietrele de pe fundul de puț: erau victimele – nu foarte afectate – ale rapelului vijelios al lui Dorin, care lovise imparabil carabinieriă de înnădire a corzilor, deschizînd-o. După ce coarda de dedesubt a scăpat în gol, cîrligul carabinieriăi a avut totuși incredibila prezență de spirit să se agațe în ultimul colac de coardă, pe care Dorin îl purta în bandulieră!

Pentru Bebe viziunea mormanului de spaghete hidoase, de un alb murdar, însemna ușurarea; chestie care nu era însă valabilă și pentru Dorin, atîrnat la capătul unui cordon ombilical incert, care – s-a constatat de către cei de deasupra – nu putea fi manevrat în nici un fel. Iar ultima treaptă a Cinzecii se plasa cu puțin peste o lungime de braț de cel sinistat.

În direcția lui Dorin au început să pornească ajutoare: mai întîi o coardă, demontată de undeva de pe traseul puțului precedent. Din cauza septelor labirintice, care o deturnau pe trasee necunoscute, capătul ei nu reușea însă nicicum să ajungă la destinatar. Cei de sus au reușit totuși să o aducă pe traiectul dorit, legîndu-i de capăt un bolovan de cîteva kilograme greutate, care, odată îndeplinită misiunea (adică ajuns în raza vizuală a lui Dorin), s-a desprins din legătură și a scăpat în jos, bătîndu-l în trecere, amical, pe umăr. Scopul fusese, oricum, atins: capătul corzii ajunsese la victimă, aceasta s-a legat de el, iar cei de deasupra au reușit să o tragă cam un metru. Cel de al doilea component desemnat pentru echipa de vîrf a reușit astfel să se instaleze pe ultima treaptă a Cinzecii, și apoi, pas cu pas, pe următoarele trepte, pînă în brațele coechipierilor de deasupra.

În situația creată Ducele ar fi putut crede că cedînd altora întîietatea coborîrii „Marelui Puț”, cînd de fapt el fusese cel desemnat de „Adunarea poporului” pentru premieră, se achitase de toate obligațiile pe care i le-ar fi putut impune politetea. Dar nu era așa: acum cineva trebuia să coboare Cinzeaca pînă la ultima treaptă, cărînd în spate 10 kg de scări și, suspendat la mijlocul uriașei verticale, să „confecționeze” înnăditura care să completeze echiparea puțului. Nu se putea găsi pentru această glorioasă misiune o persoană mai potrivită decât Ducele!

Împreună cu Bebe el a reușit să atingă în cursul acelei memorabile ture adîncimea de aproape -200 m.

După ce au părăsit baza puțului de 75 m, avansînd pe cea mai domestică galerie de peștera care li se deschidea în față, s-au pomenit la scurt timp în șpraițuri extreme, speculînd asperitățile unor blocuri noroioase, aglomerate, asemenea unei spume perfide, pe buza unui nou vid vertical. Cum naiba reușise spintecătura asta afurisită să facă atîta economie la rubrica „podele”. Ignorînd totuși verticalitatea manifestă a golului pe care îl parcurgeau, doar după vreo treizeci și ceva de metri de coborîre la liber

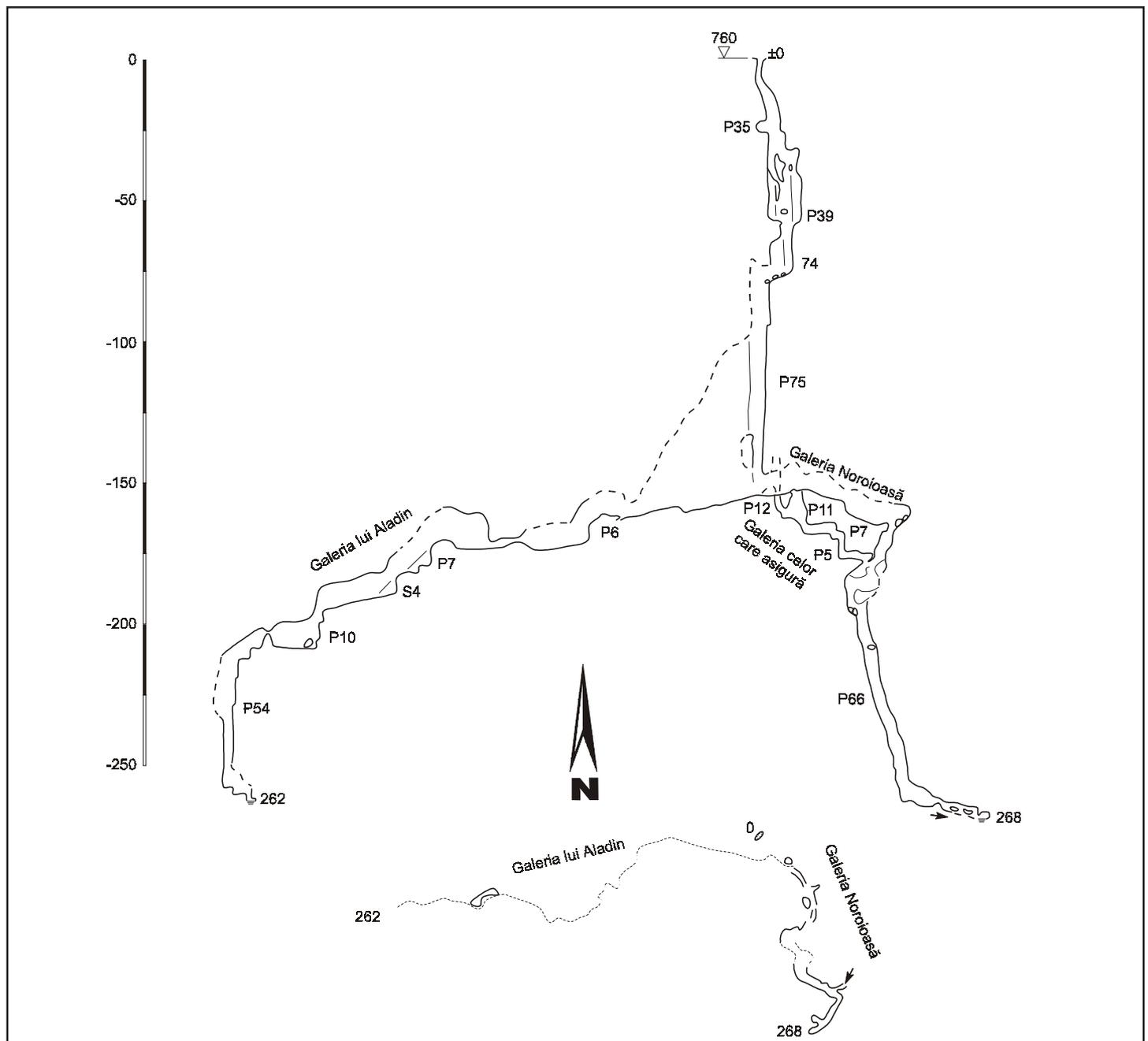
Bebe și Ducele au convenit că au ajuns la un puț. În ultima secvență a episodului cei doi protagoniști aruncau câte o piatră în profunzimea acestuia: pocnetelor joase și rare li se succed tonuri din ce în ce mai acute, întretăiate de șuierături violente, apoi o bufnitură finală, repercutată de pereții unei săli îndepărtate se propagă prin întreaga coloană sonoră a puțului. I-a fost destul de greu Duceului să-l convingă pe Bebe că așa ceva nu se putea coborî pe prize.

O masă amorfă, compusă din rucsace brun-gălbui, oameni brun-gălbui, colace de corzi brun-gălbui, se rostogolește încet-încet pe patul de frunze din jurul gurii de aven, sub proiectilele necruțătoare ale unei ploii străpungînd desișul fașilor la acele ore înaintate ale nopții de vară. Este o procesiune

mohorîtă de chipuri trase, adormite, care timp de ceasuri întregi au vegheat la recuperarea scărilor de pe Marele Puț și le-au montat din nou pe primii 74 m de verticală; câte 15-20 de ore de așteptare în frig, în câte o platformă expusă, apoi sute de metri de corzi și de cabluri clisoase, tăioase datorită bobîțelor de nisip prinse între toroane, care le araseră în podul palmelor.

Dar meritase, pentru nemaipomenitele isprăvi furnizate de echipa de vîrf, la care fuseseră și ei părtași. Acum istoria Dosului Lăcșorului putea fi însușită de fiecare din cei care se aflaseră acolo și, dacă îl amuza, oricare dintre ei o putea flutura cu ostentativă nonșalanță, ca pe un pix procurat din shop, sub ochii invidioși ai celor mai puțin favorizați decît el.

A te plimba pe străzile Bucureștiului în posesia unei asemenea realizări părea să fi devenit de-a dreptul riscant, căci unii dintre cei care aflau de ea începeau imediat să se intereseze de delegații și de bilete de tren pentru Ohaba Ponor. Nimic mai normal așadar, pentru Ică, decît să suspecteze, vigilent, atentate la exclusivitatea explorărilor, în primul rînd din partea nedeclaraților, dar vechilor noștri rivali, speologii profesioniști. Deosebit de grav era însă faptul că înșine unii din cei care participasem la recente explorări ne lăsasem induși în eroare de scepticismul afișat vizavi de povestirile noastre de către relativ proaspeții angajați ai Institutului de Speologie (în realitate vechi cotizanți ai clubului „Focul Viu”), Nelu Povară și

Cristi Goran: nu numai că îi provocasem să vină cu noi în proxima tură, ca să se convingă cu ochii lor, dar ne lăsasem și mituiți de perspectiva de a urca Marele Puț pe scări originale din electron, cu care cei doi erau suspectați că ar fi umblat să-și achite biletul de intrare în Lăcșor.

Cred mai degrabă că prezumtivii noștri rivali, a căror experiență în domeniu o depășea sensibil pe a noastră, făcuseră oferta sub impresia auzitelor peripeții, care pigmentaseră utimele ture ale recent încheiatei tabere, când rămânând tot mai puțini trebuise să lăsăm bruma de scări pe care le aveam la locul lor, pe primii 74 m de verticale; mai jos nu ne rămăsese decât să contăm pe îndemânarea în mînuirea blocoarelor pe care apucase să o dobîndească fiecare, în decursul celor cîtorva done cînd licitația se încheiase în culoarea partenerului...

...Cînd apăream, cartînd, de pe galeria noroioasă care ne aducea la baza puțului de 75 m, Marc, rămas să fotografieze coralite prin împrejurimi, ne-a întîmpinat fredonînd absent șlagărul la modă „Eu sînt Albă ca Zăăpaaada...”. Am avut ocazia în următoarele ore să cunoaștem și alte bucăți din repertoriul său ineputabil, așteptîndu-ne, fiecare, rîndul la urcarea Marelui Puț.

Gîndul la neobișnuit de lungă urcare în gol ne provoca un trac teribil. Încercam să-l combatem sorbind cîte o cafea fiartă la flacăra lămpii de carbid, într-o cutie goală de conserve, dar și acest remediu se dovedea ineficient pînă ce picioarele, atîrnate în pedalele blocoarelor, nu încetau să mai atingă podeaua, iar coarda tensionată nu începea să vibreze ușor sub mîngîierile metalului.

Peisajul monoton al peretelui concav de brechie roșcată te învăluia. Mișcările trupului urmau un ritm regulat, blocoarele țacăneau, izbite unul de celălalt, pînă ce mușchii reclamau o pauză. De la un timp baza puțului, de unde plecaseși, nu se mai distingea clar, iar vîrful, unde trebuia să ajungi, era marcat doar de luminițele îndepărtate ale coechipierilor care te așteptau. Coarda se răsuca încet cu tine prin aer și, deși avansai continuu prin vertiginosul tub vertical, capetele sale păreau să nu se depărteze, să nu se apropie. În spațiul eteric, din care reperatele dispăruseră, începea să te încerce bănuiala că mișcarea ta alunecase în sistemul de coordonate al altui univers, din care ieșirea

ar fi fost, fără îndoială, problematică. Pe neașteptate însă, prin haloul de aburi pe care îl emanai neîncetat simțeau cum pereții zgrunțuroși se apropiau și, atunci cînd strînsoarea lor îți apăsa deja pieptul și picioarele, știai că îți mai rămîneau de făcut doar cîteva mișcări bine sincronizate pentru a ieși din puț.

Sus ne întîmpină Didi și Rodica, cei doi voluntari care fuseseră găsiți suficient de antrenați pentru a face față primilor 74 m de verticale și în același timp destul de delicatî încît să nu ridice pretenții la a coborî și mai jos. Ei acceptaseră sarcina de a ne mai asigura prin încă o coardă în timpul urcării, ceea ce reprezenta fără îndoială o reminiscență cam păgînă (din apunînda „Eră a Scărilor de Cablu”...), dar care nu s-a dovedit într-un totul inutilă: unul din blocoarele noastre confecționate artizanal, prea larg, avea uneori inițiativa de a sări pe neașteptate de pe coardă, expediindu-l pe cel aflat în urcare cu capul în jos, pentru a-l lăsa în final într-o postură destul de incomodă, spînzurat de un singur picior. Trebuie să recunoaștem că cei doi cărora le încredințasem misiunea de a ne asigura reacționau la astfel de situații satisfăcător de prompt, ținînd cont că în euforia organizatorică anterioară intrării fuseseră omiși de la rația alimentară, oferindu-li-se ocazia unui post negru de vreo 19 ore, așezați, dîrdîind, spate în spate, pe buza verticalei de 75 m.

Ca să nu mai vorbim că ulterior, în cursul dezechipării finale a cavității, Didi trebuise să-și întreprindă intempestiv urcarea pe scară și concomitent conversația hazoasă pe care o purta cu Rodica, aflată pe buza avenului, la 2 m deasupra lui: călcînd pe capătul nematisat al colacului de coardă pe care îl purta pe umăr, fusese smucit în verticala puțului și, cum nu era asigurat, cu greu se poate explica prin ce minune a reușit să se oprească, întepenindu-se între perete și împletitura tensionată a Cinzecii doar după vreo 15 m de cădere în gol...

Dar în timpul cînd se petreceau toate acestea Ică se aflase, spre folosul țării, în plină desfășurare a stagiului militar. Nu trebuie deci blamat pentru că nu înțelegea ușurința cu care ne lăsasem corupți de niște amărîte de scări electron. Pentru el important era că la fundul puțului pe buza căruia se opriseră inițial Ducele și Bebe, și care fusese coborît în cele din urmă de Bebe și Ghemulete, acolo unde apare un mic torent,

înghițit inexorabil într-un sifon, se atinsese cota -268 m, ceea ce făcea din Dosul Lăcșorului cel mai adînc aven explorat pe atunci în țară; în palmaresul clubului acest trofeu trebuia să intre imaculat, protejat de riscul ca și cineva din afară să poată ridica pretenții asupra lui.

Deja se convenise ca echipa care avea să înainteze în necunoscut să fie compusă din Faraonu', Costică și din mine, rămînînd ca cei doi musafiri să fie conduși de Bebe doar la fundul deja atins, constatîndu-se (cu satisfacție!) că aceasta le favoriza și proiectul de a colora cu fluoresceină torentul întîlnit acolo. Ică, acuzînd, tot ca urmare a satisfacerii stagiului militar, o stare fizică necorespunzătoare, nu intenționa deocamdată să intre în aven.

Comparativ cu commandoul Bebe-Ducele (care ne precedaseră, în cursul turei lor anterioare, pe o porțiune din traseu) trio-ul din care făceam parte realiza un tempo net inferior: primelor săritori, pe care predecesorii noștri nu își făcuseră prea mari complexe să le atace în ceea ce ei mai numeau (încă!) „ramonaj”, am preferat să le aplicăm un tratament mai reprobabil (dar infailibil!), constînd din scări de cablu. Acolo unde ei se opriseră am lărgit o strîmtoare pe buza unei săritori, pe care am reușit să o coborîm la liber. Următoarea săritoare se profila pe vreo 10 m adîncime, mai aveam cu noi o scară (ultima...), dar singurul piton pe care am reușit să-l batem nu inspira o siguranță deosebită. Coroborînd informațiile asupra greutății corporale a fiecăruia dintre noi, conținute în declarațiile luate operativ, pe loc, am convenit că cele mai mici șanse de a-l smulge în timp ce evolua pe scară le-ar fi avut Costică. Ceea ce urma, în mod sigur nu fusese pus acolo pentru noi; mai degrabă pentru Bebe, care după ce îi alergase pe musafiri în josul și în susul celor 66 m ai puțului-tobogan de la capătul celeilalte ramuri, ne ajunsese deja acum din urmă, să vadă ce brînză făcusem.

Coarda (pe care nu omisesese să o aducă cu el...) a fost lansată prin orificiul care perfora peretele drept al ultimei sălițe atinse. Zeci de metri de verticală trebuiau să se afle dincolo, altfel n-avea unde să încapă întreaga cădere semnalată de pietrele pe care le aruncam. Ispita păcătoasă a golului care ți se cască, euforic, sub picioare, nu se epuizase încă! ■

Avenele din Piatra Rea

Borșa – Munții Rodnei

Dumitru IȘTVAN, Iosif RIST • Speo-Montana Baia Sprie

Calcarele cristaline din Piatra Rea, au atras atenția speologilor prin grosimea lor (de peste 700 m) și prin faptul că există o circulație subterană de ape între ponoarele din Știol și Izbulul Fîntîna (verificată de A. Jurkiewicz cu traser în EDTA în anul 1986).

Piatra Rea este situată în versantul nordic al Munților Rodnei, în bazinul văilor Fîntîna și Cailor, la circa 3 km sud de Complexul turistic Borșa.

Scopul lucrării este prezentarea principalelor avene din Piatra Rea, în legătură cu o reevaluare a potențialului carstic al acestei zone.

1. Date geologice

Calcarele cristaline de Fîntîna, de vîrstă siluriană, formează o bandă cu orientare NV-SE, cu o lungime de cca. 4 km (între V.

Cimpoiasa și Izv. Bistriței), cu o lățime de 400-800 m în partea SE (Știol – Cascada Cailor) și 1-1,5 km (în zona Piatra Rea, unde atinge și grosimea maximă de cca. 700 m).(Fig. 1.)

Calcarele metamorfozate sînt stratificate, cu abrupturi și brîne structurale (în versantul stîng al Izv. Cailor, în zona Cățînii Izvorului), cum mici suprafețe structurale cu doline, ponoare și lapiezuri în Piatra Rea și în zona Știol.

2. Istoricul cercetărilor

Fenomenele exocarstice din Știol-Izv. Bistriței sînt menționate de N. Orghidan (1909), I. Donisă (1963) și I. Sîrcu (1978).

Endocarstul este abordat în perioada 1978-1980 de cluburile speologice „Flacăra” Iași și „Emil Racoviță” București, primul aven explorat (Clubul de Speologie „Flacăra”

Iași, 1980), fiind Avenul „M” cu o denivelare de 15 m.

Speo-Montana Baia Sprie începe explorarea zonei în anul 1980, ca urmare a cercetărilor geologului M. Osian, care identifică exurgența din Izv. Bistriței (1980).

3. Descrierea avenelor

A. Avenul din Podul Cailor – este situat pe micul platou de pe Piatra Rea (denumit Podul Cailor), la cca 250 m est de vf. Piatra Rea, la cota 1630 m, fiind identificat de A. Jurkiewicz în anul 1984 și cartat în 1985-1986 (fig. 2). Avenul se dezvoltă pe o diaclază de tracțiune gravitațională orientată NE-SV, paralelă cu abruptul nordic din Piatra Rea.

Intrarea este situată la capătul SV al unei diaclaze de cca. 8 m lungime, cu o adîncime de 3,5 m și o lățime de 1,5-3 m. După o strîmtoare pe un tobogan, se coboară un puț de 10 m, pînă în podeaua unei diaclaze de 1-1,5 m lățime, pe care spre NE se atinge -19 m, iar spre SV, la -22,5 m podeaua dispăre. Aici s-a coborît un puț de 24 m pînă la o platformă cu bolovăniș, apoi un alt puț de 11 m pînă la o platformă la -57 m, de unde un alt puț strîmt (0,5 m) de 5 m atinge denivelarea maximă cartată (-62 m).

În anul 1986, o traversare cu pitoane cu expansiune, depășește golul puțului de 24 m, pînă pe marginea unui alt puț de 19 m în care se atinge -46 m. Avenul are o denivelare de -62 m și o dezvoltare de 222 m. Este un aven tectonic tipic, cu platforme de bolovăniș fixate la nivele diferite, cu resturi de oase și puține speleoteme datorate apelor de infiltrație.

B. Avenul cu două puțuri – este situat la cca. 250 m V de vf. Piatra Rea, la cota 1560 m (fig. 3). El a fost explorat în anul 1980 de Clubul de Speologie „Flacăra” Iași, în catalogul din 1982 apărînd ca „necartat”. În 13.07.1986, Speo-Montana realizează harta avenului. Două puțuri cu o adîncime de 12 și 15 m coboară într-o sală înclinată

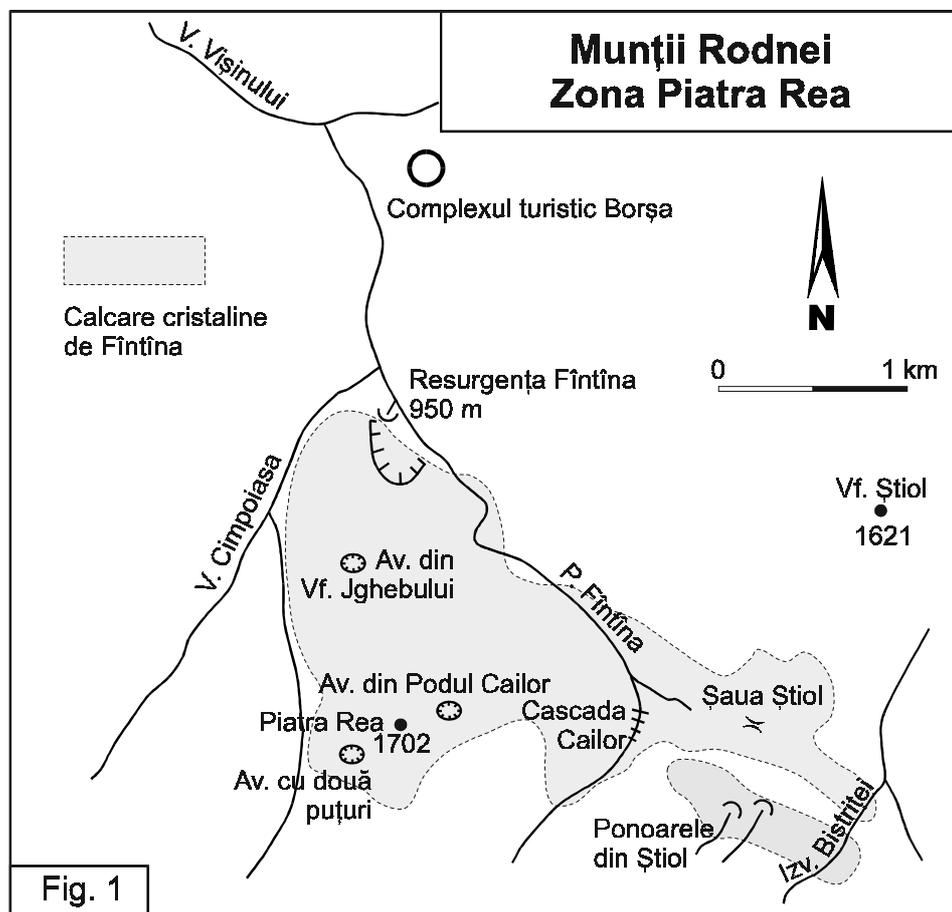

Fig. 1

AVENUL DIN PODUL CAILOR

Cartare: 1985, 1986
Iștvan D., Rist I., Borz I., Iurkiewicz A.

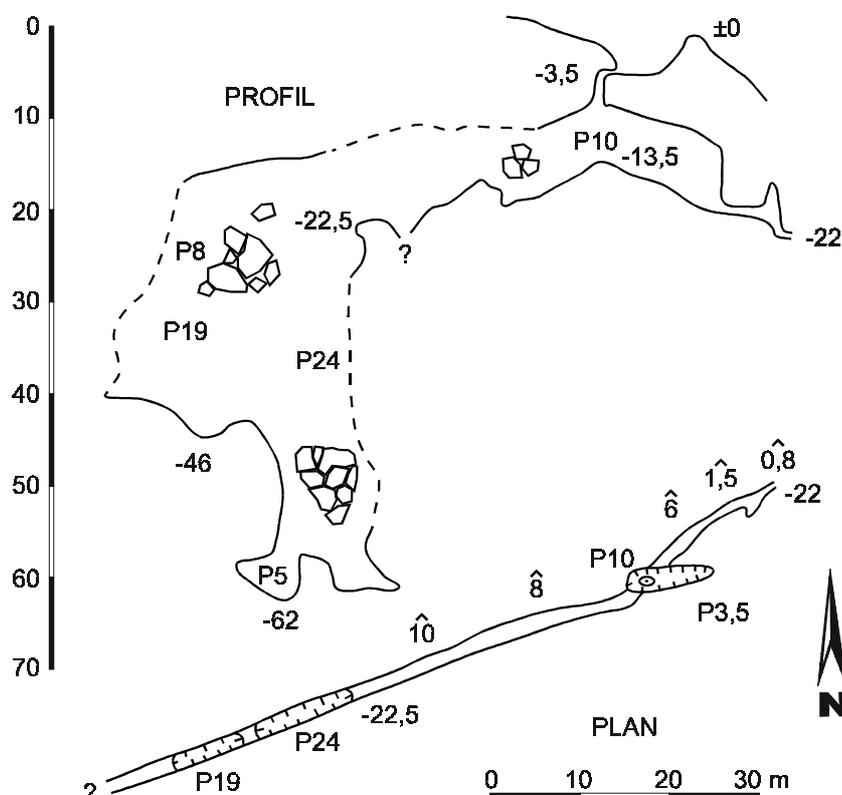

Fig. 2

unică, cu dezvoltare pe direcția NV-SE, cu galerii ce se dezvoltă la diferite nivele (-4, -9, -11). Spre NV, după o săritoare de 4 m diaclaza devine impenetrabilă la -24 m, ea debușând apoi în exterior într-un perete stîncos (fig. 3). Spre SE, galeriile sînt ascendente, cu săritori.

Avenul de o dezvoltare de 90 m și o denivelare de -24 m, fiind modelat pe o diaclază tectonică, dizolvarea și coroziunea modificînd însă substanțial morfologia acesteia.

C. Avenul din vîrfurile Igheabului – este situat la cca 500 m NV de Piatra Rea, la cota 1500 m, pe creasta dintre V. Rea și V. Fîntîna (fig. 4, 5). Ca și celelalte două avene, era cunoscut de localnici, în plus fiind figurat și pe o hartă geologică de detaliu. Localizarea imprecisă a necesitat însă trei ture de căutare (1985, 1986, 1990).

Avenul se dezvoltă pe o diaclază de tracțiune gravitațională, marcată la suprafață de o diaclază de cca. 25 m lungime, pe care se înșiruie cele 4 intrări accesibile și mai multe goluri inabordabile.

Lărgimea diaclazei atinge 2 m la partea superioară, explorarea fiind astfel periclitată de bolovănișul instabil. Cea mai sigură cale de pătrundere este intrarea C, îngustă și care debușează apoi în tavanul unui gol mai larg.

Se remarcă 3 nivele cu podea de prăbușiri mai extinsă. La cota -10 în SE, și la cotele -25, -30, și -43, -46 în partea centrală și nord-vestică.

Pentru a ajunge în punctul cel mai profund, după ce ne luăm rămas bun de la prieteni, coborîm puțul de 24,5 m din intrarea C, pînă la nivelul -25, -30 m. De aici se parcurge diaclaza spre NV, în capătul acesteia printr-o strîmtoare cotită, ajungînd la puțul de 18 m ce ne duce la nivelul -43, -46 m. Se revine la capătul SE al diaclazei, de unde un P5 și apoi un P2 strîmt, ne aduc la -54,3 m într-o zonă în care diaclaza se strîmtează.

Dezvoltarea avenului este de 150 m.

4. Considerații asupra perspectivei zonei

În perioada 1980-1994, Speo-Montana a abordat cu multă încredere zona Piatra Rea. Dar pe rînd toate variantele de atingere a mult visatului activ subteran (cel din ponoarele din Știol și resurgență Fîntîna, lungime aeriană cca. 3 km, diferență de nivel cca. 600 m) s-au dovedit nerealizabile.

Explorările în ponoarele din Știol s-au oprit în fața unor diaclaze impenetrabile. În plus, materialul adus de viiturile de la topirea zăpezilor a schimbat mult morfologia inițială, de aceea hărțile avenelor 1 și 2 din Ponoarele Știolului nici nu au mai fost prezentate acum.

Peșterile, destul de numeroase (10) sînt în general mici, create de apele de infiltrație ce modelează mici diaclaze, pătrunderea în interiorul masivului fiind barată de nivele dolomitice. Peșterile sînt în general de versant, ascendente, singura cavitate descendentă, modelată în regim înecat fiind

AVENUL CU DOUĂ PUȚURI

Cartare 1986
Iștvan D., Merșei F., Tămaș I., Mocean M.

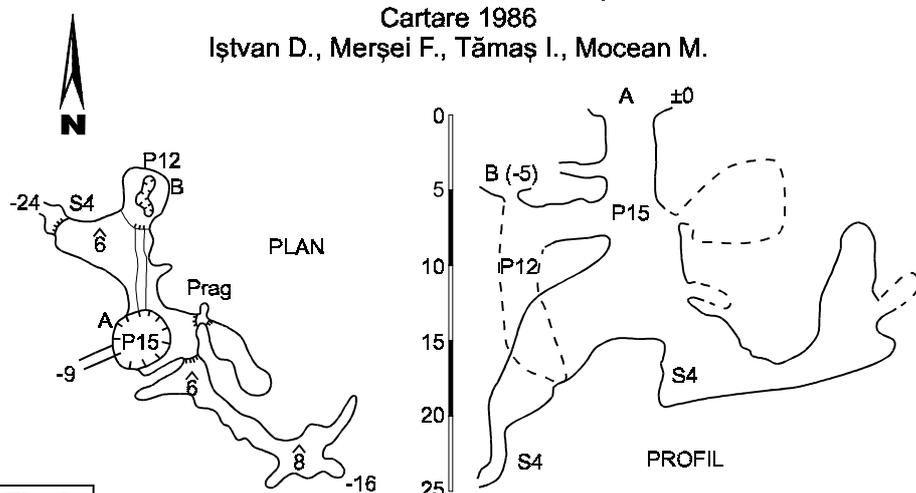

Fig. 3

AVENUL DIN VÎRFUL JGHEABULUI

Cartare 1990
Rîst I., Constantinescu E., Borz I., Mersei F., Iștvan D.

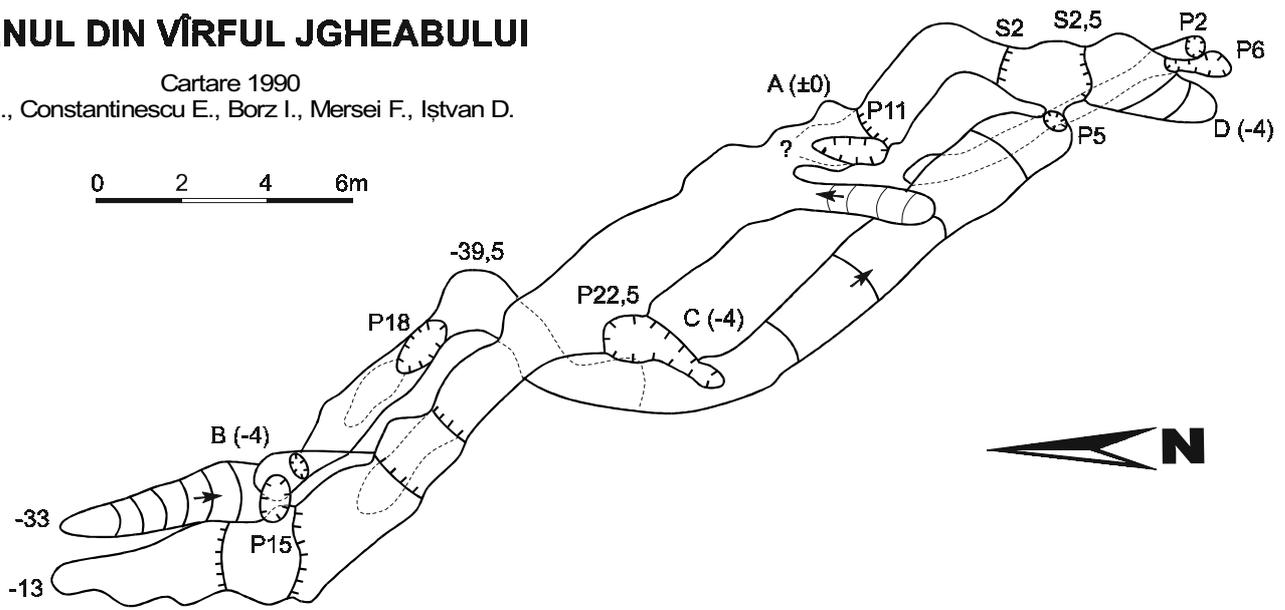

Fig. 4

Peștera cu mondmilch (1028/2) în care s-au efectuat mai multe ture de derocare, pînă la atingerea unui terminus ferm (diaclază impenetrabilă).

Cele 2 avene formate prin distensie gravitațională (Av. din Podul Cailor și Av. din Vîrfului Jgheabului) rămîn singurul fir de speranță, bineînțeles în afara șansei ca exploatarea calcarului cristalin din cariera de deasupra resurgenței Fîntîna să deschidă multvisata legătură cu activul. Dar aceste avene formate prin desprinderi masive de versant au profil în care deplasarea masei de rocă s-a produs gravitațional, cu spații mai mari doar la partea superioară și cu închidere în adîncime, de tip „ic” și nu cu alunecări ale bazei masei de roci. Ca urmare, șansa de a penetra foarte adînc în calcare prin aceste avene pare limitată.

Ca urmare, singura posibilitate rămasă este ca aceste diaclaze de distensie gravitațională cu o lungime nu foarte mare, să intersecteze providențial goluri carstice autentice, iar pentru aceasta, explorarea completă pe direcție a acestor diaclaze chiar în condițiile în care aceasta implică traversă de balustrade instalate cu pitoane cu expansiune (volum de lucru mare) rămîne obligatorie.

BIBLIOGRAFIE

DONISĂ I., 1963, *Relieful carstic din zona Izvoarelor Bistriței*. Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza” Iași, secțiunea II (Științele Naturale), b (Geologie-Geografie), tom IX, 1993 pg. 139-144.

IȘTVAN D., 1983, *Fenomene carstice la izvoarele Bistriței (Știol)*. Anuarul C.S. Cepromin „Carst”, nr. 3, pg. 3-7, Cluj-Napoca.

ORGHIDAN N., 1909, *Urme de ghețari în Munții Rodnei, Valea Bistricioarei*. Anuarul Seminarului geografic, vol. I.

ȘÎRCU I., 1978, *Munții Rodnei, Studiu morfologic*, Editura Academiei, București. ■

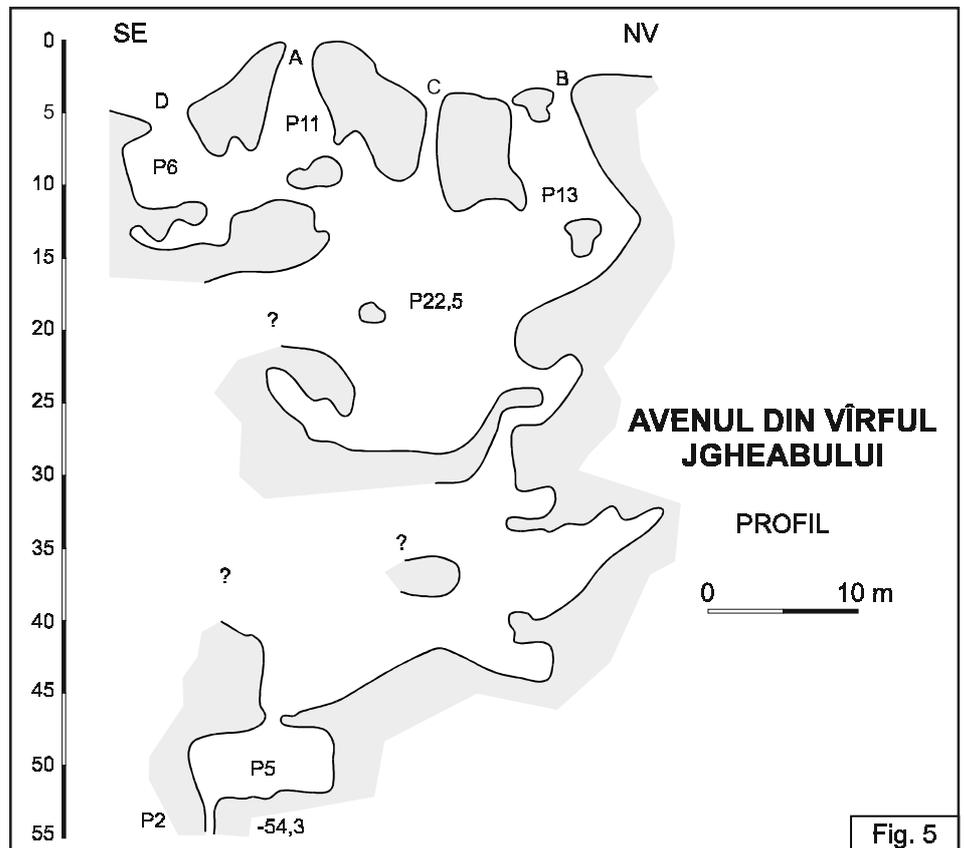

Fig. 5

Iarna speologilor în Podișul Someșan

Dumitru IȘTVAN • Speo-Montana Baia Sprie

Emiez de iarnă și chiar dacă pentru intervale scurte de timp, afirmația pare perimată (zăpadă mai mică de 5 cm, în pojghițe și pe versanții umbriți, iar temperatura oscilează între sfârșit de toamnă și început de martie), din când în când gerul ne aduce la realitate: e totuși ianuarie.

Tradiții ancestrale de sorginte „speo” prefigurează pentru acest sezon, două direcții majore de activitate. Pentru cei pe care natura i-a fericit cu peșteri mari, e momentul turelor de cartare și de explorare în extindere, căci înăuntru e cald și bine, debitele apelor sînt mici, iar viiturile excluse.

Și așa cum gospodarul își făcea pe vremuri sanie (acum probabil că în pușculițe voluminoase, își adună banii de... tractor), speologii caută vara, doar-doar norocul le va surîde ca să aibă ceva de lucru, la căldurică, și acum, iarna. Dar în economia de piață, concurența e mare, căci cererea (de peșteri) depășește cu mult oferta naturii, așa că din ce în ce mai mulți speologi rămîn cu buza umflată (de ger), obligați să se ocupe și acum de explorări de suprafață.

Căci cu toate condițiile neprielnice, acum e vremea potrivită de a ne băga nasul prin cîmpurile de doline pentru a face o selecție a celor care ar merita să li se acorde o atenție mai mare. Cele cu circulație de aer „fumează” la temperaturi mai joase de -12, -15°, iar cînd e mai cald, nu păstrează totuși zăpadă pe fund. În plus, mărăcinișul și ghimpăraiul ce le obturează inevitabil, devin semitransparente, radarul ochiului hămesit al speologului putînd să identifice intrări, cu un efort mult mai mic decît vara, cînd totul e verde. Iar ghimpii, care vara sînt elastici și agresivi, acum devin casași și cedează ușor în țesătura salopetelor, fără a mai periclita integritatea epidermei, astfel că echipamentul de apicultor, după care tînjeam în explorările de suprafață din vară, nu mai e necesar. Sălaşurile pregătite cu grijă din timp (camere de oaspeți oficiale, case părăsite, camere ale unor băștinași – buni creștini, sau sălile unor peșteri mai mari) devin cheia logistică a operațiunilor.

Dimineața – totul e „Manhattan” – adică beton și sticlă, un motiv în plus de a prelungi siesta și a pregăti mai atent echipamentul. Se îndoapă termosurile cu lichide aburinde (de obicei ceai și resturile de vin rămase de la tradiționalele sărbători de iarnă, fierte cu zahăr și scorțișoară) și se pregătesc sandviciuri de sezon, la care untul e prohibit (căci se transformă în ceva dezagreabil, cu multă ghiață), de obicei folosindu-se untura (eventual păstrată cît mai aproape de cîrnați) și brînzeturile. Parizerul și mezelurile curente, la fel ca untul, se consumă doar la locul de bivouac. Echipamentul speo e același, în lipsa încă neinventatei salopete îmblănite, folosindu-se salopeta căptușită (cu restul hainelor).

Primusul cu benzină, un prieten care îți oferă satisfacții deosebite, atunci cînd la fel ca orice eschimos care se respectă, poți să îți sorbi cafeluța în condiții subpolare. De decolmatări am scăpat, căci orice maglavais, devine un beton de calitate, ce trebuie derocat la fel ca roca masivă.

Este de-a dreptul distractivă explorarea avenelor pe care norocul ni le aduce în cale. Carabinierile nu mai vor să se închidă, rămînînd crăcănate, iar coarda frecată pe zăpadă devine băț și nu mai intră în coborîtor. Aceasta la început, căci pînă la urmă „greva” sculelor trebuie să ia forma japoneză. La ieșire, în lipsa totală a formei fluide H₂O, o folosim pe cea pulverulentă pentru a ne curăța mîinile. În schimb trecerea de la echipamentul de explorare la cel căptușit, bate recorduri demne de „Guinness Book”.

Cei cu păcate și le ispășesc acum stînd la asigurare, singura lor dorință fiind ca fumul revigorant al focului de vreascuri, să vină și pe „ulița” lor ca să le mai dezmoaie mînușile și să le dezghețe țurturii de la nas. Iar după ce echipa de explorare revine la ger victorioasă (cu 10-15 m cartăți), urmează ritualul ofrandei spre cinstirea protectorilor nevăzuți, ce constă în untura ce se scurge fierbînd de pe bucățile de slănină afumată ținută deasupra jarului, ritual imposibil atît în blocurile din Baia Mare, ca și în zgîrnie norii din Manhattan.

Și în continuare fugăreala spre gară pentru a prinde ultimul tren ce ne va duce spre vîltoarea existenței noastre cotidiene de sfîrșit de mileniu.

Dacă timpul ne permite, în gară avem de ales între a tremura pînă la venirea trenului sau a face un „Non-stop”, alegere care nu ne pune însă într-o dilemă prea mare.

Iar în tren, pe frig și întuneric, nu regretăm decît că nu ne întrebă nimeni de biletele pe care am dat bani grei. În schimb avem vreme să punem pe roate următoarea ieșire, degustînd din extractul natural de „fița caprei” – soi al podgoriilor Podișului Someșan încă necunoscut de literatura de specialitate, probabil pentru că viile se întind conspirativ pe stîlpi, doar între poartă și grajd sau casă.

„Lambada-Expres” – denumirea cu care alintăm personalul București-Baia Mare în care anii trecuți aveam plăcerea de a asculta la 2-3 casetofoane, renumita melodie ce ne aducea aminte de Copacabana, tot timpul drumului pînă acasă, ne este și el prieten de 17 ani. Am prins vremea cînd avea vagon-bar, cu loc spațios tocmai bun pentru bagajele noastre. Pînă mai anul trecut am apreciat vagoanele cu etaj, căci ne aduceau aminte de Londra!, iar la etaj era mai cald. Iar acum, deși fără semivagon-bar și fără vagoane cu etaj, rememorăm canicula ce încingea cutiile de metal astă-vară.

Iarnă, deși pari cenușăreasa anotimpurilor, ești totuși simpatică și după ce vei trece, ne vom gîndi la tine cu plăcere. Mai ales la vară! ■

De ce o Federație Română de Speologie?

Viorel Traian LASCU

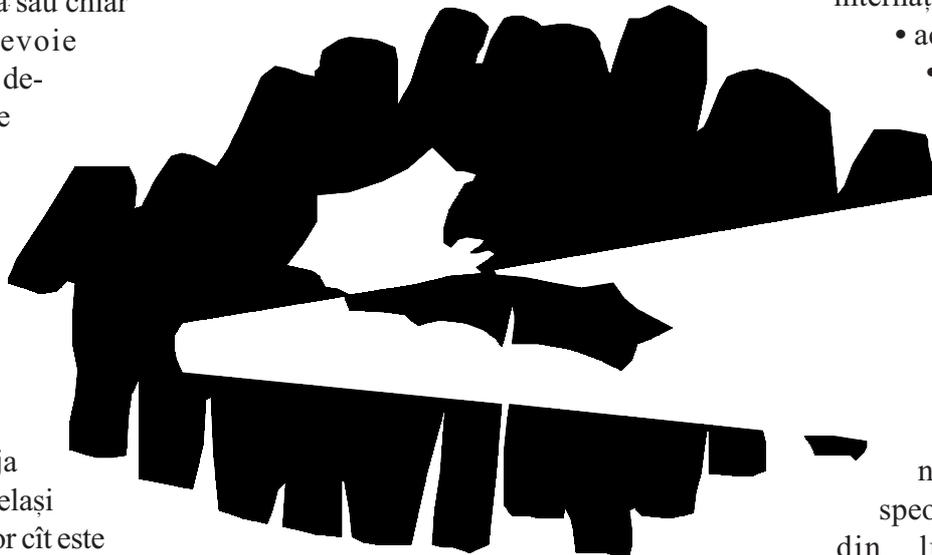
Speologul este mereu în căutarea a tot ceea ce se găsește în lumea subterană și asta pentru că ea există pentru a fi descoperită.

Scoatem frumusețile subterane la suprafață prin povești, imagini și hărți meșteșugite pentru a le arăta prietenilor și cunoscuților, și constatăm că pentru următoarea explorare sîntem deja o echipă sau chiar un club. Avem nevoie pentru a merge mai departe în explorare de noi informații, nu știm cum să parcurgem verticalele, viața subterană și diversitatea formelor pietrificate sînt de neînțeles. Vrem să facem mai mult pentru a proteja această lume și în același timp să arătăm tuturor cît este de extraordinară. Mulți dintre cei ce azi sînt un nume în speologia internațională au căutat și caută „granițele” lumii subterane.

Federația Română de Speologie, prin oferta care o face speologilor și cluburilor, poate fi un posibil răspuns al acestor căutări.

În acest moment Federația oferă tuturor amatorilor posibilitatea de a se perfecționa și forma în Școala Română de Speologie. La stagiile și cursurile organizate de aceasta pot deprinde întreaga gamă de cunoștințe necesare parcurgerii și cunoașterii peșterilor și carstului.

Foarte important pentru speologii amatori este suportul pe care-l oferă instituțiile specializate și în special Institutul de Speologie „Emil Racoviță”. Și dacă speologia din România a supraviețuit și progresat, acest lucru se datorează în mare parte profesioniștilor din acest institut.

Prin structurile componente: Societatea Română de Speologie și Carstologie (structura națională a speologilor profesioniști), Societatea Ardeleană de Speologie și Societatea Speologică Bănățeană (structuri regionale), Comisia Română de Speologie Sportivă (structura națională specializată pe speologia sportivă și parcurs de canioane), Grupul de Explorări Subacvatice și Speologice (structură specializată pe explorări subacvatice și protecția mediului subteran).

Federația pune la dispoziția membrilor săi (76 de asociații cu peste 2.000 de membrii):

- un important suport de informații;
- asigură circuitul comunicațional;
- formarea tehnică;
- suport științific;
- contacte internaționale;
- posibilitatea participării la mari expediții și competiții interne și internaționale;
- accesul la explorări;
- parcursuri inedite de canioane și rîuri subterane;
- bază documentară;
- suport audiovizual.

Începînd cu acest an încercăm să oferim și celor care nu au acces la trăirile speologice o mică parte din lumea speologică

SPEOMOND. Sper ca ea să răspundă mai bine decît mine la întrebarea: „De ce o Federație Română de Speologie?”. Să ne regăsim în ea prin ce facem și ce sîntem ca speologi, să oferim celor din afara lumii speologice o frîntură din ceea ce noi vedem și simțim, și să avem cît mai mulți cititori și colaboratori.

SPEOMOND, îți doresc viață lungă!

